

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Kopsavilkums par mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ 2020. - 2024. gadā

Rīga 2025

Kopsavilkums par mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ 2020. - 2024. gadā

Datu apkopojums tapis, izmantojot Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datubāzes datus.

Dati pieejami Veselības statistikas datubāzē:

<https://statistika.spkc.gov.lv/pxweb/lv/Health/>

Ja nepieciešamas rādītāju skaitliskās vērtības, kuras nav datubāzē, lūdzu rakstīt pasts@spkc.gov.lv

Slimību profilakses un kontroles centrs

Adrese: Dunties 22, Rīgā, LV-1005

Tālrunis: +371 67501590

Fakss: +371 67501590

E-pasts: info@spkc.gov.lv

Mājaslapa: www.spkc.gov.lv

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

© 2025, Slimību profilakses un kontroles centrs, Latvija

Satura rādītājs

Kopsavilkums par mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ	4. lpp.
Saindēšanās un pakļaušana kaitīgu vielu iedarbei (X40 – X49, Y10 – Y19), t.sk. saindēšanās ar alkoholu (X45, Y15)	8. lpp.
Tīšs paskaitījums (X60 – X84, Y87.0)	13. lpp.
Kritieni (W00 – W19, Y30, Y31)	15. lpp.
Transporta nelaimes gadījumi (V01 – V99, Y85)	18. lpp.
Noslīkšana un slīkšana (W65 – W74, Y21)	23. lpp.
Pārmērīga dabiska aukstuma iedarbe (X31)	26. lpp.
Mirstība no dūmu, uguns un liesmu iedarbes (X00 – X09, Y26)	29. lpp.
Vardarbība (uzbrukums) (X85 – Y09)	31. lpp.
Negadījums ar neprecizētu nodomu (Y10 – Y34)	33. lpp.

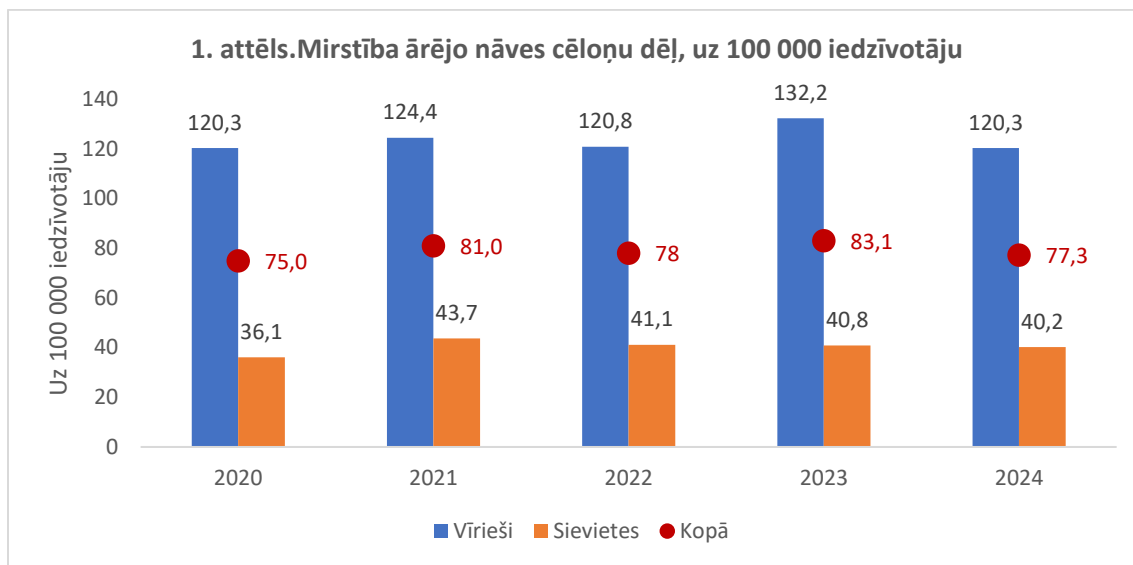
Kopsavilkums par mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ 2020.-2024.gadā

Ilgākā laika periodā mirstība ārējo nāves cēloņu dēļ Latvijā ir samazinājusies. Tomēr tā joprojām ir būtiski (2022.gadā - par 54%) augstāka nekā vidēji ES. Latvija ir starp valstīm ar augstāko mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ – 2022. gadā aiz Lietuvas un Slovēnijas. Augstais rādītājs galvenokārt ir vīriešu augstās mirstības dēļ. Starp ES valstīm Latvijas vīriešiem tas ir otrs augstākais ārējo nāves cēloņu izraisītais mirstības rādītājs aiz Lietuvas, turklāt gandrīz 2 reizes augstāks nekā ES vidējais rādītājs vīriešiem. Sievietēm Latvijā šis mirstības rādītājs ir par 12% (2022.) augstāks nekā vidēji ES un nav starp augstākajiem ES (*Eurostat dati*).

Turpmāk analizēti Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datubāzes dati par mirušajiem 2020.–2024. gadā: dzimums, vecums, statistiskais reģions (no 01.01.2024.) kā dzīvesvieta, nāves cēlonis, nāves iestāšanās kalendārais mēnesis, nedēļas diena, saistība ar alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu*, kā arī citi faktori. Relatīvie rādītāji rēķināti, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes datus par iedzīvotāju skaitu uz 02.06.2025.

Pārskata periodā ārējo nāves cēloņu dēļ vidēji gadā nomira 1486 iedzīvotāji jeb vidēji 4 iedzīvotāji dienā (3 vīrieši un 1 sieviete).

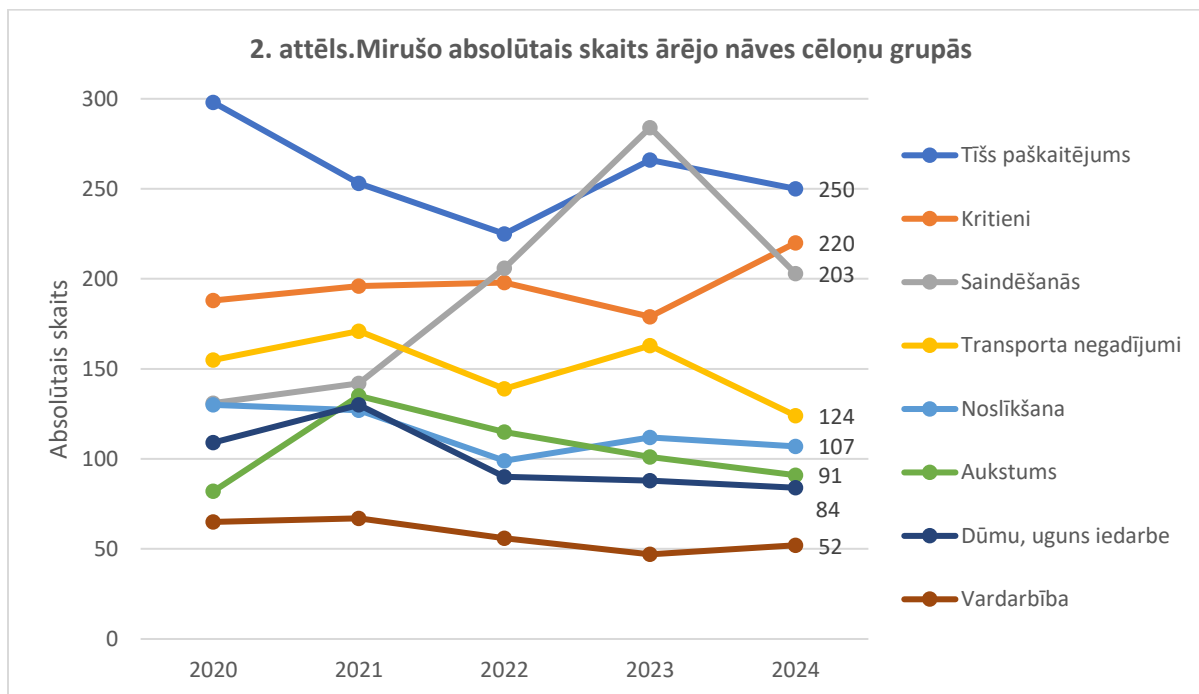
Mirstība ārējo nāves cēloņu dēļ Latvijā **vīriešiem** ir **3 reizes augstāka** nekā sievietēm. Šī tendence ir novērojama visās ārējo nāves cēloņu grupās, tiesa, atšķiras tās pakāpe.

Riska faktori mirstībai ārējo nāves cēloņu dēļ: **dzimums – vīrietis, alkohola lietošana.**

Kopumā un ilgākā laika periodā mirstībai ārējo nāves cēloņu dēļ bija novērojama stabila samazināšanās tendence, izņemot pēdējos piecus gadus, kad rādītājs svārstījās, būtiski nemainoties (1. att.). 2024.gadu salīdzinot ar 2020.gadu, rādītājs pieaudzis par 3%. Dažādās ārējo nāves cēloņu grupās novērojamas atšķirīgas tendences, būtiskākais mirstības **pieaugums**

pārskata periodā bija vērojams **saindēšanās un indīgu vielu iedarbes** izraisītas nāves dēļ 2023.gadā, kā arī nāvējošu **kritienu** pieaugums 2024.gadā (2. att.).

Analizējot katru cēloņu grupu atsevišķi un vērtējot sadalījumu grupās, balstoties datus par mirušajiem aplūkotajā laika periodā, 50,5% mirušo no ārējiem nāves cēloņiem ir saistīti ar alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu*. Sadalījumā pa dzimumiem ir atšķirības: vīriešiem alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanas riska faktors ir 57% gadījumu, sievietēm – 33%. Saistība atšķiras arī sadalījumā pa vecuma grupām: **30–49 gadu vecumā** ir vislielākais ārējo nāves cēloņu dēļ mirušo īpatsvars (**ap 70%**), kam ir saistība ar alkohola un/vai citu vielu lietošanu. Saistībai starp nāves iestāšanos ārējo nāves cēloņu dēļ **galvenais riska faktors ir alkohola lietošana**, turpretī citu psihoaktīvo vielu lietošanai šīs saistības īpatsvars ir vien daži procenti.

Piebilde

**Turpmāk tekstā – alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanas kā potenciāla riska faktora novērtēšanai izmantots tas, ka medicīniskajā apliecībā par nāves cēloni ir viens vai vairāki no šiem apstākļiem – kā nāves cēlonis vai cits nozīmīgs stāvoklis, kas veicinājis nāves iestāšanos, ir minēta diagnoze/–es F10–F16, F18–F19, X40–X49, Y10–Y19; un/vai konstatēta alkohola klātbūtne organismā. Atsevišķās vietās ņemta vērā saistība tikai ar alkoholu vai tikai ar citām psihoaktīvajām vielām (atlasot atbilstošās diagnozes).*

Pieci vadošie ārējie nāves cēloņi dažādās vecuma grupās, desmit gadu periodā kopā (2015.-2024. gads)

	Līdz 1 gada vecumam	1-4 gadi	5-9 gadi	10-14 gadi	15-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-74 gadi	75 gadi un vairāk
1.vieta	Transporta negadījumi	Noslīkšana	Transporta negadījumi	Transporta negadījumi	Transporta negadījumi	Pašnāvības	Saindēšanās	Pašnāvības	Pašnāvības	Pašnāvības	Kritieni
2.vieta	Slepkavība	Transporta negadījumi	Noslīkšana	Noslīkšana	Pašnāvības	Saindēšanās	Pašnāvības	Saindēšanās	Nosalšana	Kritieni	Pašnāvības
3.vieta	Aizrīšanās, nosmakšana	Ugunsgrēks	Ugunsgrēks	Pašnāvības	Noslīkšana	Transporta negadījumi	Transporta negadījumi	Transporta negadījumi	Saindēšanās	Nosalšana	Ugunsgrēks
4.vieta	Ugunsgrēks	Kritieni	Slepkavība	Ugunsgrēks	Saindēšanās	Noslīkšana	Noslīkšana	Noslīkšana	Transporta negadījumi	Transporta negadījumi	Transporta negadījumi
5.vieta	Noslīkšana	Aizrīšanās, nosmakšana	Kritieni	Kritieni	Kritieni	Kritieni	Slepkavība	Kritieni	Kritieni	Ugunsgrēks	Nosalšana

Pieci vadošie ārējie nāves cēloņi dažādās vecuma grupās, pēdējo divu gadu periodā kopā (2023.-2024. gads)

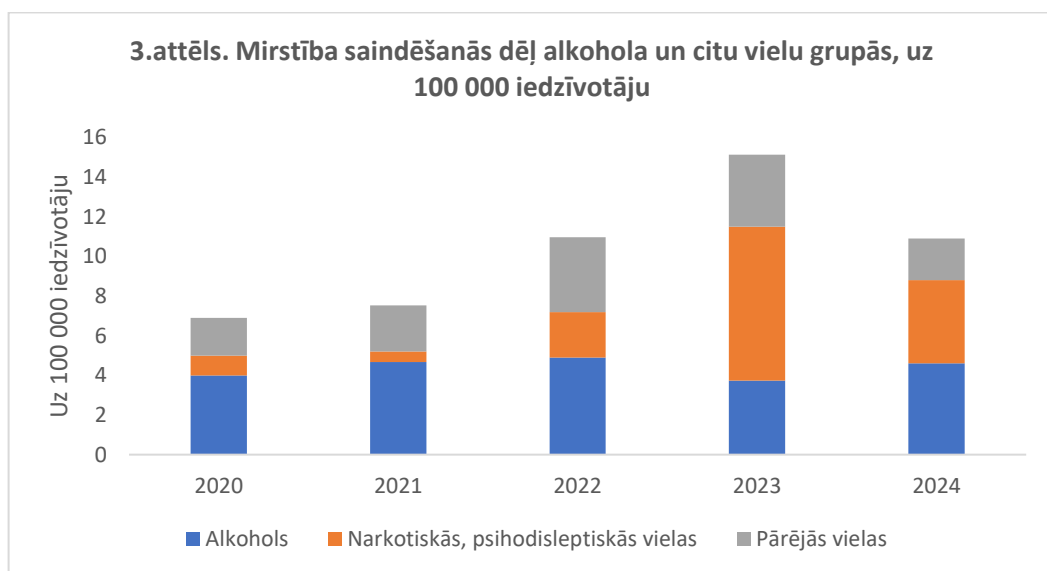
	Līdz 1 gada vecumam	1-4 gadi	5-9 gadi	10-14 gadi	15-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-74 gadi	75 gadi un vairāk
1.vieta		Transporta negadījumi	Noslīkšana	Transporta negadījumi	Saindēšanās	Saindēšanās	Saindēšanās	Pašnāvības	Pašnāvības	Pašnāvības	Kritieni
2.vieta		Noslīkšana	Transporta negadījumi	Slepkavība	Transporta negadījumi	Pašnāvības	Pašnāvības	Saindēšanās	Saindēšanās	Kritieni	Pašnāvības
3.vieta		Ugunsgrēks	Kritieni	Noslīkšana	Pašnāvības	Transporta negadījumi	Transporta negadījumi	Kritieni	Kritieni	Nosalšana	Ugunsgrēks
4.vieta		Saindēšanās	Slepkavība	Pašnāvības	Noslīkšana	Noslīkšana	Noslīkšana	Transporta negadījumi	Nosalšana	Ugunsgrēks	Transporta negadījumi
5.vieta		Aizrīšanās, nosmakšana			Kritieni	Aizrīšanās, nosmakšana	Kritieni	Noslīkšana	Transporta negadījumi	Nosalšana	Noslīkšana

Tukšie lauki - nav nāves gadījumu

Saindēšanās un pakļaušana kaitīgu vielu iedarbei (X40 – X49, Y10 – Y19), t.sk. saindēšanās ar alkoholu (X45; Y15)

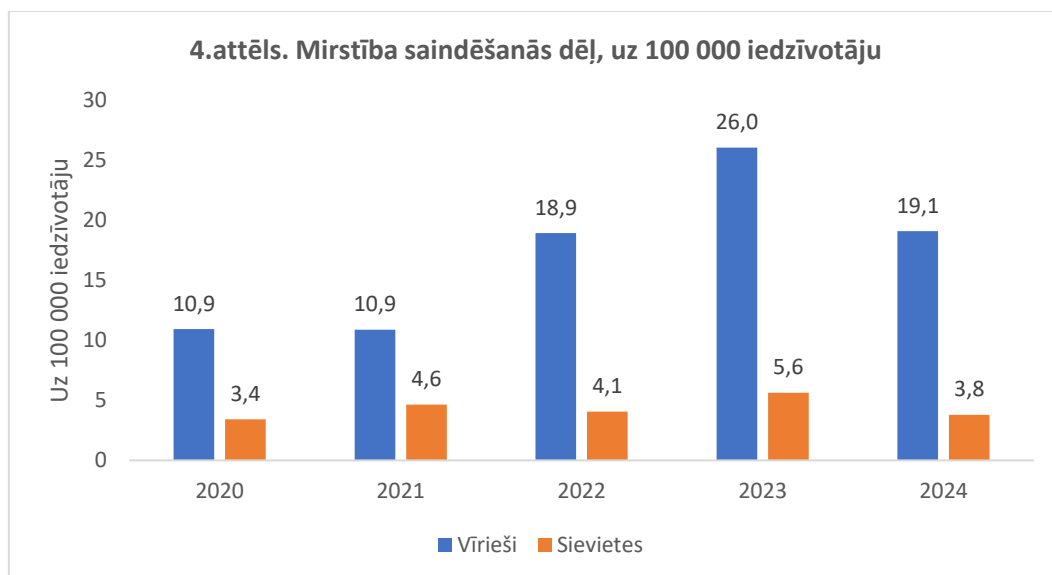
Mirstība saindēšanās dēļ pēdējos trīs gados **pieaugusi** divas reizes (2.att.), kas galvenokārt noticis narkotisko un psihodisleptisko (halucinogēno) vielu (X42; Y12) grupā (3. att.), kopā grupā mirušo skaitam pārsniedzot 200 (2023.gadā – pat 284), t.sk. vidēji 36% narkotisko vielu dēļ.

Mirušo skaita pieaugumu šajā cēloņu grupā varētu būt veicinājusi gan jaunu un bīstamāku vielu ienākšana tirgū, gan pieejamības iespēju paplašināšanās, gan izmaiņas Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra darbā, pilnveidojot iespējas noteikt narkotisko un citu psihoaktīvo vielu klātbūtni mirušo bioloģiskajā materiālā.

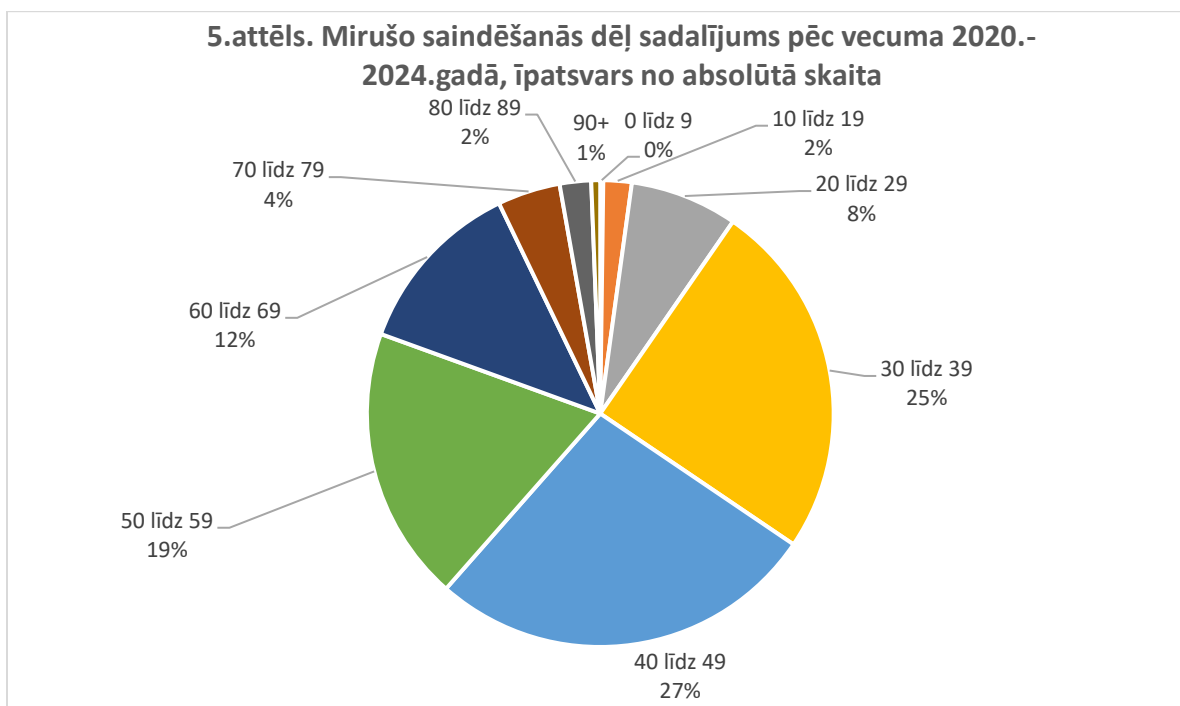
Tomēr par pieaugumu (ko neizskaidro tikai izmaiņas vielu noteikšanas procesos) liecina arī šo datu sadalījums dažādās grupās. Piemēram, būtiskākais pieaugums redzams Rīgā dzīvojošo vidū, kā arī 20-49 gadu vecumā.

Vīriešiem mirstība saindēšanās (visas vielas) dēļ ir 4 reizes (vidēji periodā) augstāka nekā sievietēm (4. att.).

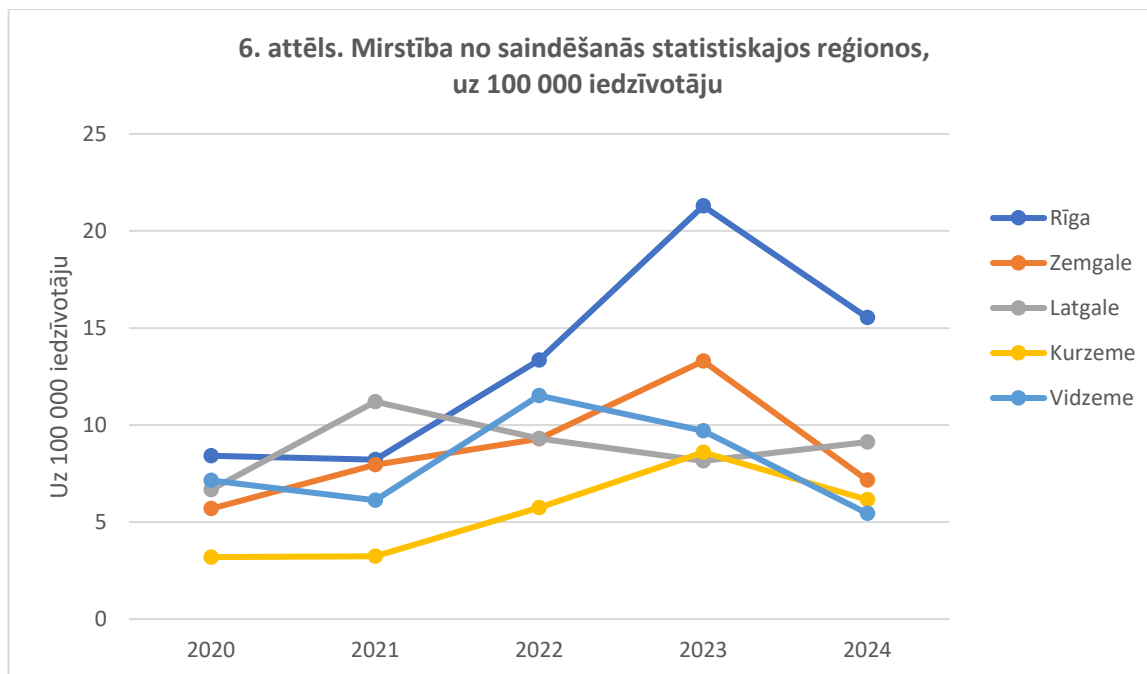
Riska grupa – vīrieši.

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu vecuma grupās absolūtos skaitļos saindēšanās dēļ, nāves gadījumi visbiežāk reģistrēti 40–49 gadu vecumā (27% no visiem gadījumiem) un 30–39 gadu vecumā (25% no visiem) (5. att.). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji šo cēloņu dēļ (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir attiecīgi šajās pašās vecuma grupās. Sadalījumā pa dzimumiem vecuma grupas, kad visbiežāk novēroti nāves gadījumi saindēšanās dēļ, būtiski neatšķiras.

Riska grupas: iedzīvotāji 30–59 g.v.

Sadalījumā pa statistiskajiem reģioniem¹ vidēji periodā augstākā mirstība no saindēšanās ir reģistrēta Rīgas reģiona iedzīvotājiem (6.att.) – vidēji periodā par 30% augstāka nekā vidēji Latvijā. Būtiskākais mirstības pieaugums attiecīgi arī redzams **Rīgā**, galvenokārt narkotisko un psihodisleptisko (halucinogēno) vielu grupā.

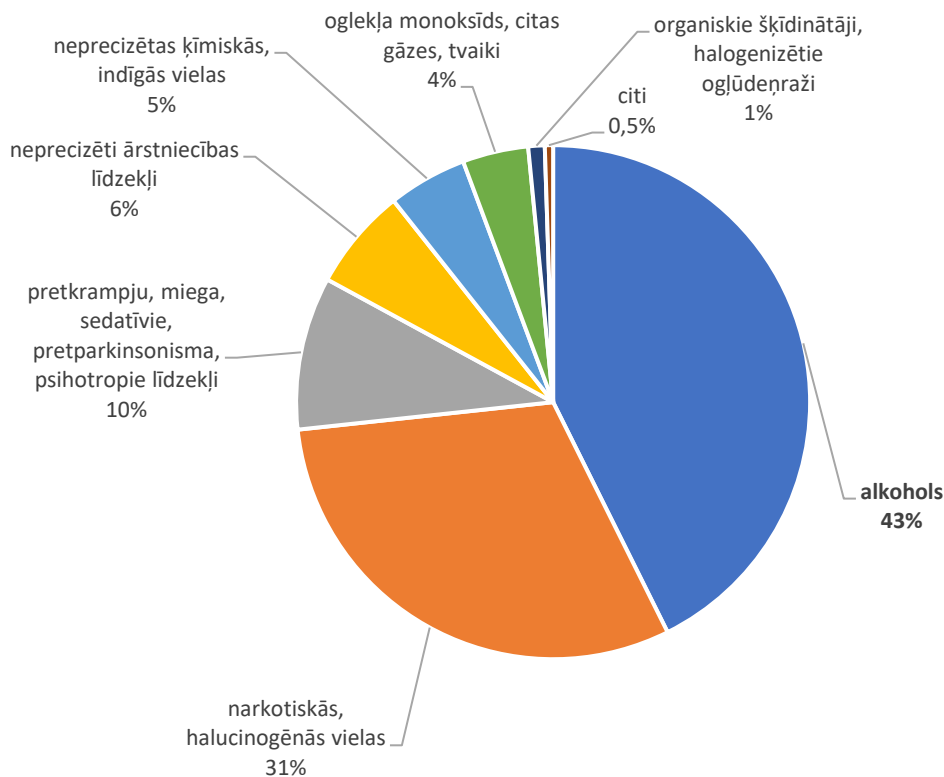

Riska grupa: Rīgas iedzīvotāji.

Pārskata periodā 43% no visiem mirušajiem šo cēloņu grupā ir miruši no saindēšanās ar alkoholu (7. att.).

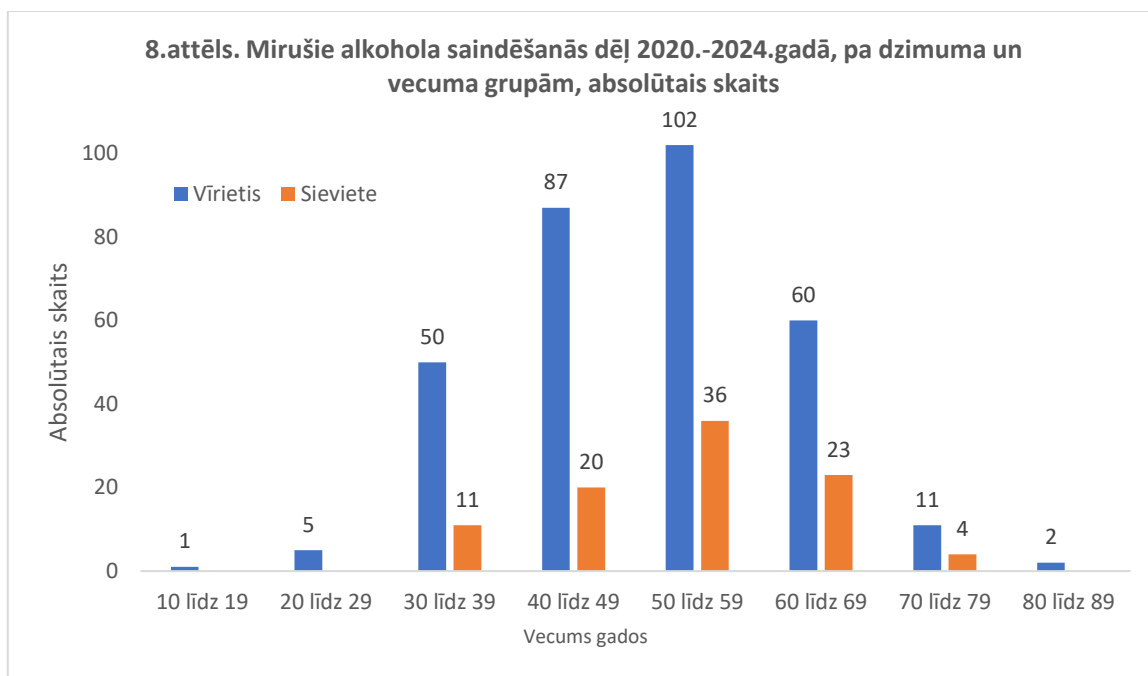
¹ Šeit un turpmāk ziņojumā dati atspoguļoti Latvijas statistiskajos reģionos kopš 01.01.2024. saskaņā ar MK 07.12.2021. rīkojumu Nr.911.

7. attēls. 2020.–2024. gadā mirušo īpatsvars saindēšanās dēļ pa vielu grupām, procentos

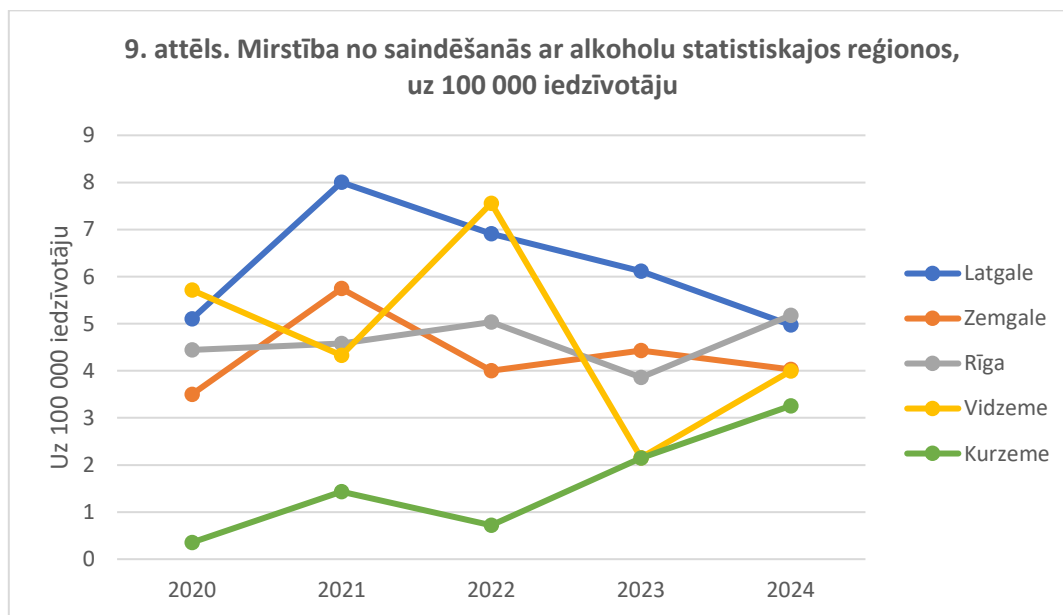

Nāvi izraisījušo saindēšanās vielu grupas nedaudz atšķiras pa dzimumiem. Biežākā viela, kas izraisa nāvi saindējoties, abu dzimumu grupās ir alkohols, vīriešiem otrajā vietā ir narkotiskās vielas, savukārt sievietēm – citi un neprecizēti ārstniecības līdzekļi. Tomēr gandrīz pusei (47%) mirušo ne alkohola izraisītas saindēšanās dēļ (narkotikas, miega līdzekļi, organiskie šķīdinātāji, gāzes u.c. ķīmiskas vielas) ir bijusi saistība ar alkohola lietošanu*, tādēļ kopā visā saindēšanās izraisītas nāves gadījumu grupā apmēram trim no četriem mirušajiem ir saistība ar alkohola lietošanu.

Analizējot mirstību tieši alkohola izraisītas (nejauša vai nezināma nodoma) saindēšanās dēļ, **vīriešiem** tā ir **4 reizes augstāka** nekā sievietēm. Galvenās vecuma grupas, kad ir augstākā mirstība šī cēloņa dēļ, ir 40–49 g.v. un 50–59 g.v. Tomēr būtisks mirstības pieaugums ir novērojams **jau no 30 gadu vecuma**, īpaši vīriešiem (8. att.).

Sadalījumā pa statistiskajiem reģioniem rādītājs atšķiras: augstākā mirstība alkohola saindēšanās dēļ vidēji periodā ir **Latgalē**. Tomēr, pateicoties samazinājuma tendencei, 2024.gadā tā ir noslīdējusi zem Rīgas reģiona rādītāja. Būtiskākais pieaugums pēdējos divos gados vērojams Kurzemes reģionā (9.att.).

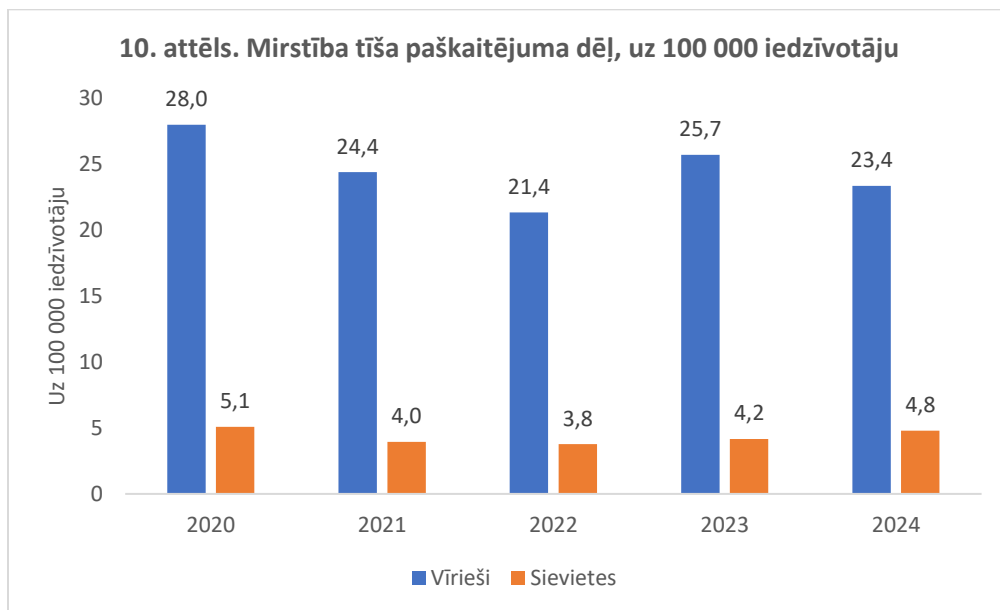

Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

Sadalījumā pa kalendārajiem mēnešiem mirstība alkohola saindēšanās dēļ visbiežāk pārskata periodā reģistrēta maijā, kam seko jūnijs un februāris. Sadalījumā pa nedēļas dienām visvairāk mirušo ir piektdienās un svētdienās.

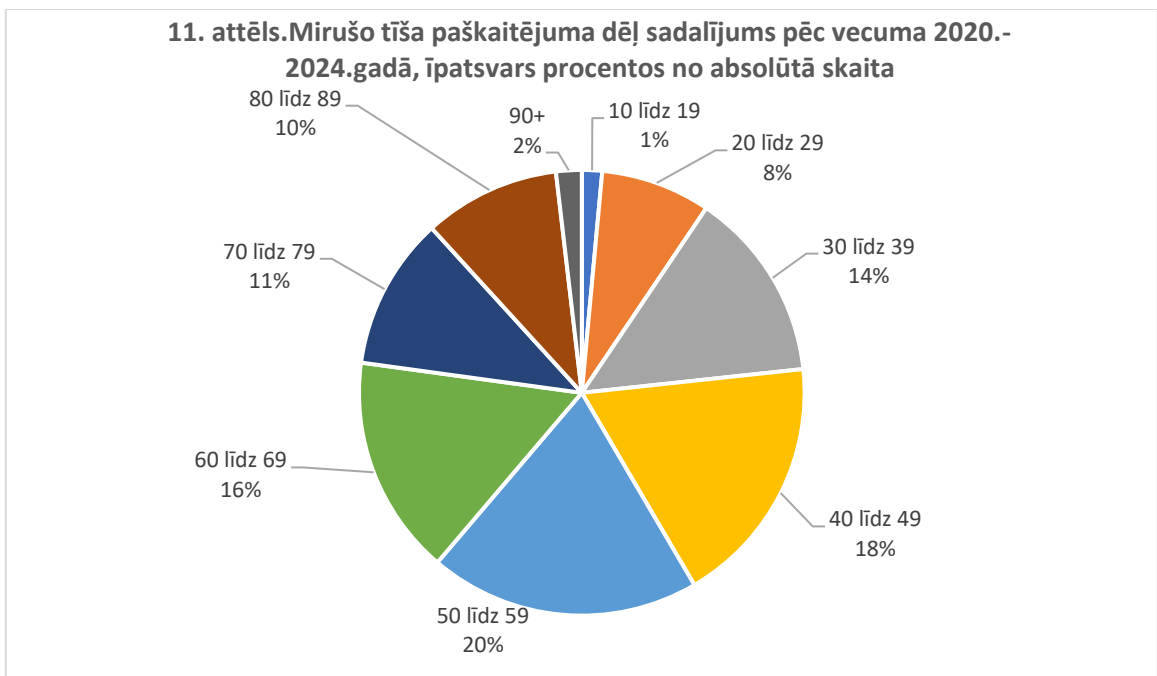
Tīšs paškaitējums (X60 – X84, Y87.0) – pašnāvība

Vīriešiem mirstība tīša paškaitējuma (pašnāvības) dēļ uz 100 000 iedzīvotāju ir **5,7 reizes** (vidēji periodā) **augstāka** nekā sievietēm (10. att.). Vidēji gadā (pārskata periodā) pašnāvības rezultātā miruši 214 vīrieši un 44 sievietes.

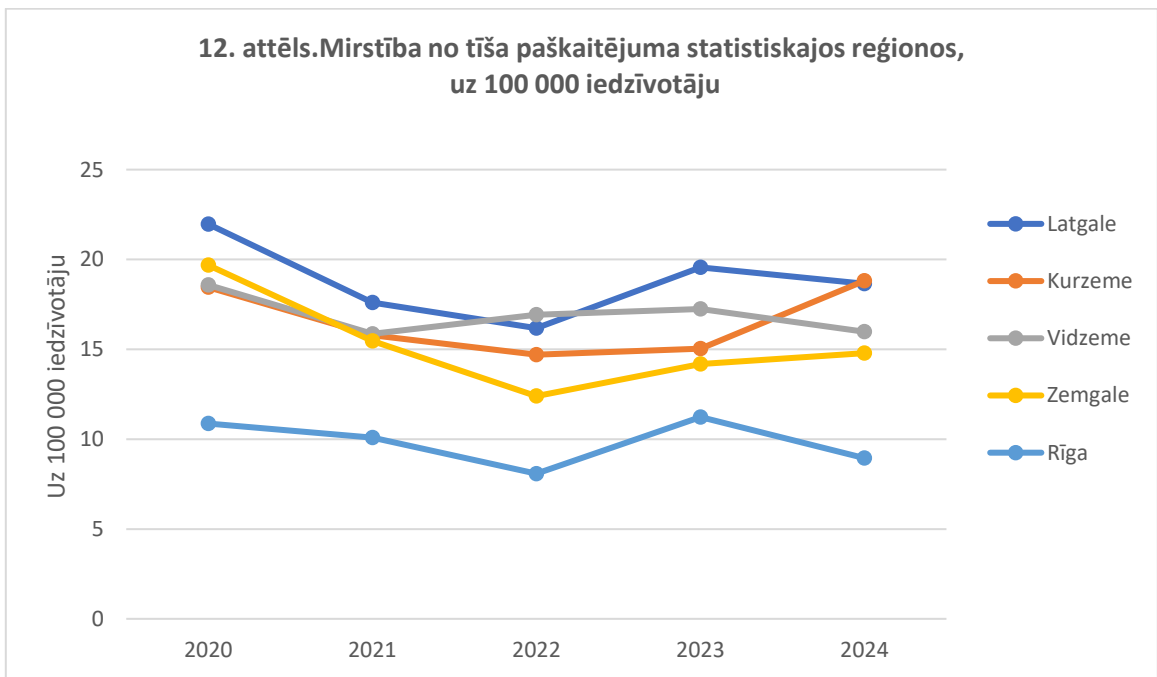
Riska grupa – vīrieši.

Vērtējot pašnāvību gadījumu absolūto skaitu desmit gadu vecumgrupās, visvairāk gadījumu ir vecumā vecumā **50–59 gadi** (20% no visiem gadījumiem) un 40–49 gadu vecumā (18% no visiem) (11. att.). Augstākie pašnāvību relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir virs 80 gadu vecuma, kā arī 50-59 gadu vecumā.

Riska grupas: iedzīvotāji 40–59 g.v. un virs 80 g.v.

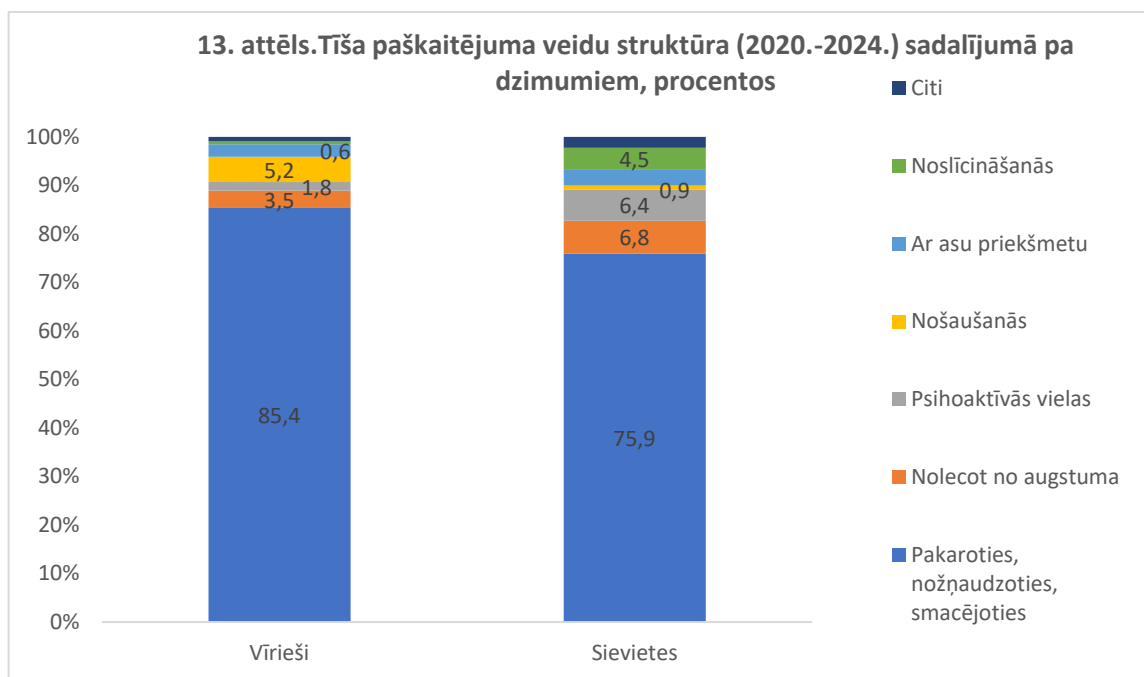
Sadalījumā pa statistiskajiem reģioniem vidēji zemāka mirstība no tīša paškaitējuma ir Rīgas reģiona iedzīvotājiem (12. att.). Pārējos **reģionos** tā ir aptuveni par 23% augstāka nekā vidēji Latvijā jeb par aptuveni 70% augstāka nekā vidēji Rīgas reģionā.

Riska grupa: reģionu iedzīvotāji ārpus Rīgas reģiona.

No visiem nāves gadījumiem tīša paškaitējuma dēļ (2020.–2024. gadā) 45% gadījumu ir bijusi saistība ar **alkohola** lietošanu*.

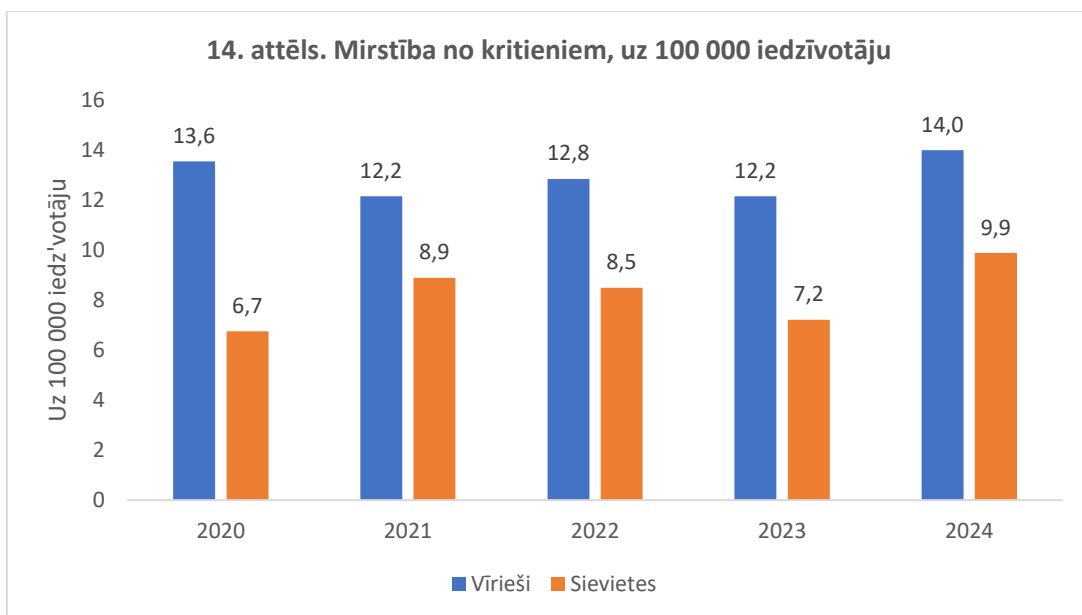
Sadalījumā pēc paškaitējuma veidiem 84% gadījumu nāve iestājusies pakaroties (t.sk. nožņaudzoties, smacējoties). Nelielas atšķirības vērojamas paškaitējuma veidu struktūrā sadalījumā pa dzimumiem (13. att.).

Mirušo tīša paškaitējuma dēļ sadalījumā pēc nāves iestāšanās mēnešiem nav tāda kalendārā mēneša, kurā būtu novērojams būtiski augstāks pašnāvību skaits. Nedaudz vairāk pašnāvību vidēji tikušas izdarītas jūlijā un augustā, vidēji nedaudz mazāk kā citos mēnešos – februārī. Sadalījumā pēc nedēļas dienām neizceļas konkrētas dienas, kad izdarīto pašnāvību skaits būtiski atšķirtos – nedaudz biežāk vidēji periodā tās notikušas svētdienās un pirmdienās. Kopumā šis sadalījums atšķiras pa gadiem.

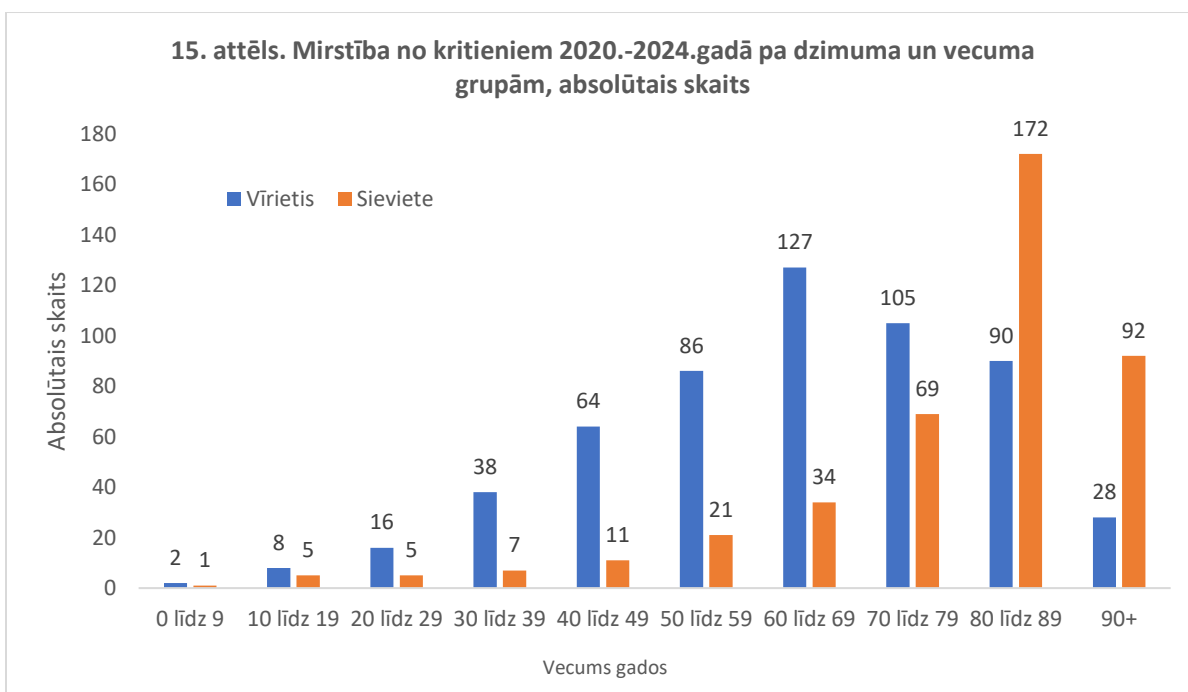
Kritieni (W00 – W19, Y30, Y31)

Kritieni ir cēloņu grupa, kurā mirstība 2024.gadā pieaugusi visvairāk, t.i., par 24%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu jeb par 17%, salīdzinot ar iepriekšējo četru gadu vidējo rādītāju (2.att.). Vīriešiem mirstība no kritieniem ir par 57% augstāka nekā sievietēm (vidēji pārskata periodā). Vidēji gadā pārskata periodā kritienu rezultātā miruši 113 vīrieši un 83 sievietes.

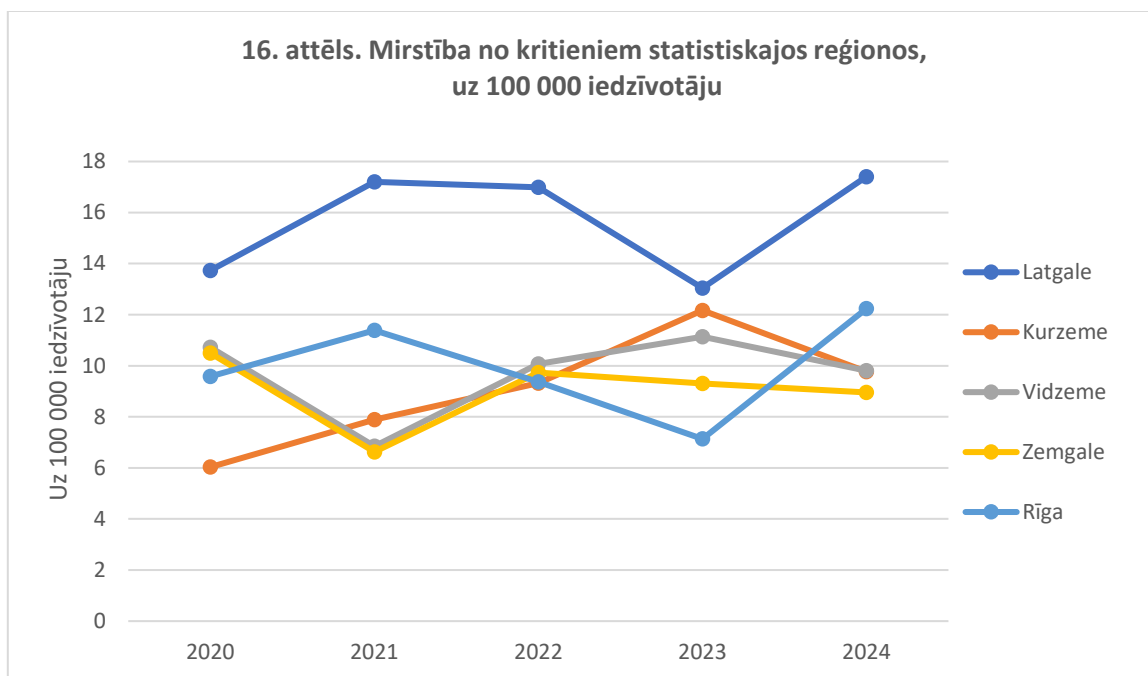

Riska grupas – vīrieši; seniori virs 70 gadu vecuma.

Vērtējot kritienu izraisītu nāves gadījumu absolūto skaitu desmit gadu vecumgrupās, visvairāk ir 80–89 gadu vecumā (27% no visiem gadījumiem) un 70–79 gadu vecumā (18%). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir vecumā virs 90 gadiem. Šis rādītājs būtiski sāk paaugstināties pēc 70 gadu vecuma.

Sadalījumā pa reģioniem augstākā mirstība no kritieniem ir **Latgalē** dzīvojošajiem, tā vidēji periodā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 50%.

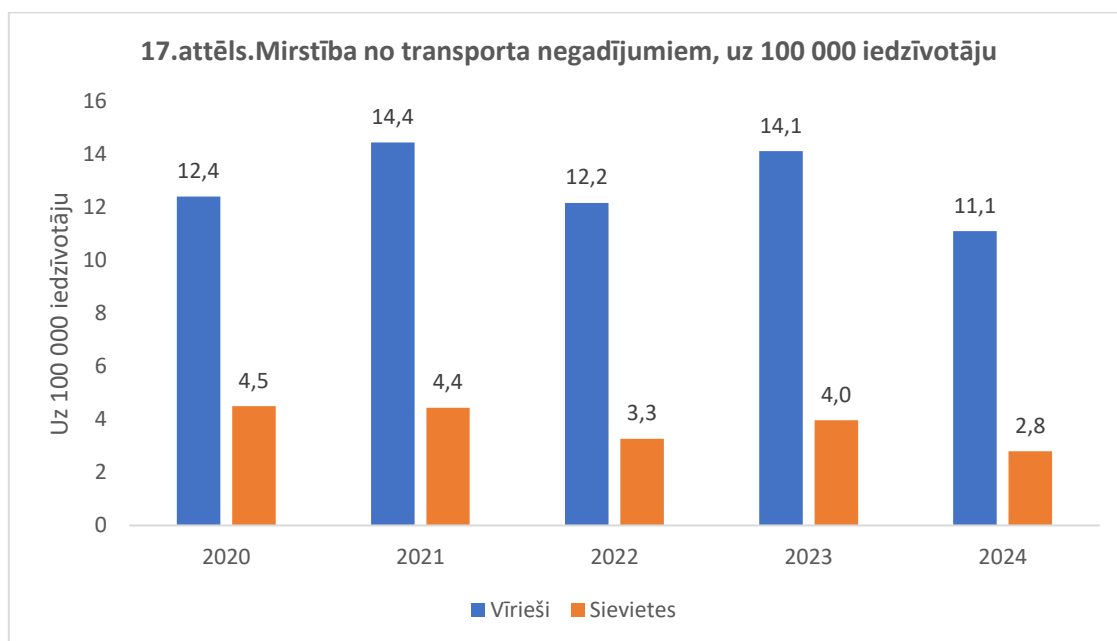
No visiem mirušajiem kritienu dēļ (2020.–2024. gadā) 22% ir bijusi saistība ar alkohola lietošanu*. Sadalījumā pa dzimumiem ir atšķirības: vīriešiem alkohola lietošanas riska faktors ir 33% gadījumu, sievietēm – 8%.

Sadalījumā pa kalendārajiem mēnešiem un nedēļas dienām, kad gūts ievainojums kritiena dēļ, nav konkrētu tendenču.

Sadalījumā pa kritieniem veidiem visbiežāk nāve iestājusies pēc kritieniem savā līmenī, t.sk. paslīdot, pakļūpot (30%). Otrs biežākais šajā grupā ir kritiens no augstuma (17%), t.sk. lielākā daļa ar nezināmu nodomu. Tad seko kritiens uz kāpnēm (12%), kritiens no ēkas (6%), kritiens no gultas (4%). Kritienos no gultas biežāk mirst sievietes. Visbiežāk kritieni, kuru rezultātā iestājusies nāve, notikuši **mājās** (56% no visiem kritieniem), uz ielas vai ceļa (18%).

Transporta nelaimes gadījumi (V01 – V99, Y85)

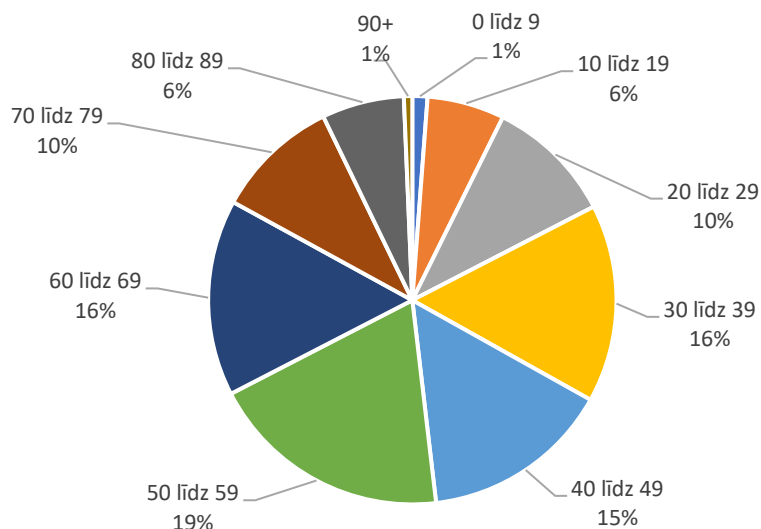
Vīriešiem ir **3-4 reizes augstāka** mirstība (uz 100 000 iedzīvotāju) transporta nelaimes gadījumos nekā sievietēm (17. att.). Vidēji gadā (pārskata periodā) transporta nelaimes gadījumos gājuši bojā 112 vīrieši un 38 sievietes.

Riska grupa – vīrieši.

Vērtējot transporta nelaimes gadījumos mirušo absolūto skaitu desmit gadu vecumgrupās, visvairāk ir vecumā 50–59 gadi (19% no visiem gadījumiem) (18. att.). Šajā vecuma grupā ir arī augstākie mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu).

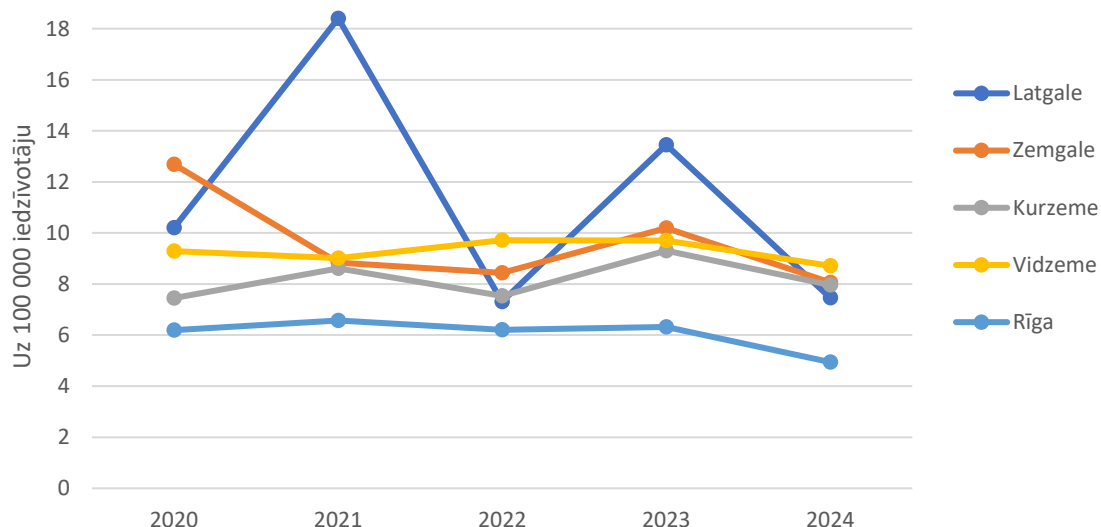
**18. attēls. Mirušo no transporta negadījuma sadalījums pēc vecuma
2020.-2024.gadā, īpatsvars procentos no absolūtā skaita**

Riska grupa: 50–59 g.v.

Sadalījumā pa statistiskajiem reģioniem augstākā mirstība no transporta negadījumiem vidēji pārskata periodā ir **Latgalē**, pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 43%.

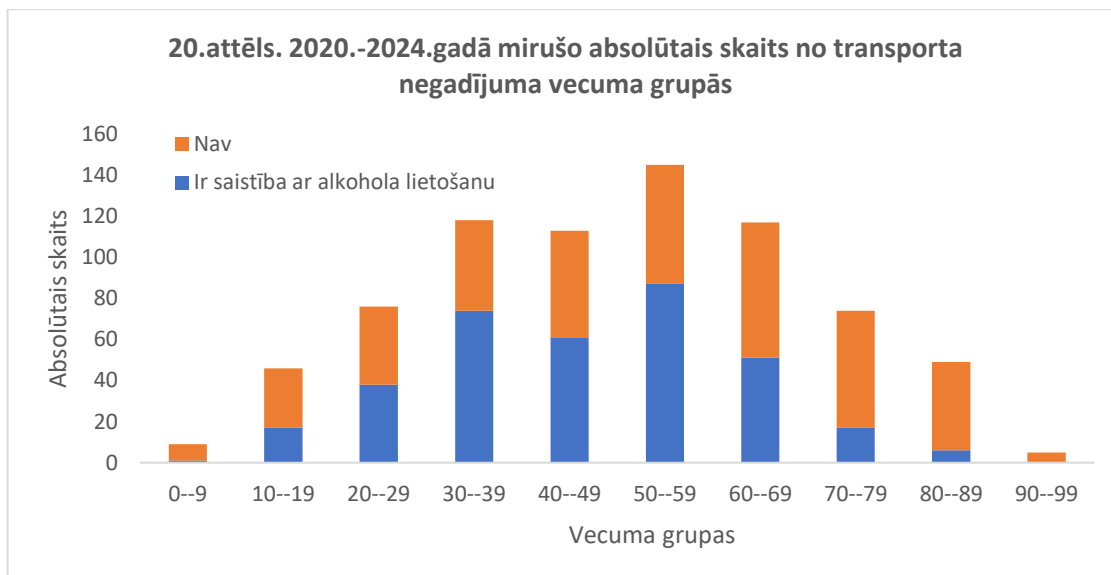
**19. attēls. Mirstība no transporta negadījuma statistiskajos reģionos,
uz 100 000 iedzīvotāju**

Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

No visiem mirušajiem transporta negadījuma dēļ (2020.–2024.gadā) 47% ir novērota saistība ar alkohola lietošanu, 1% - ar citu psihoaktīvo vielu lietošanu*. Sadalījumā pa dzimumiem

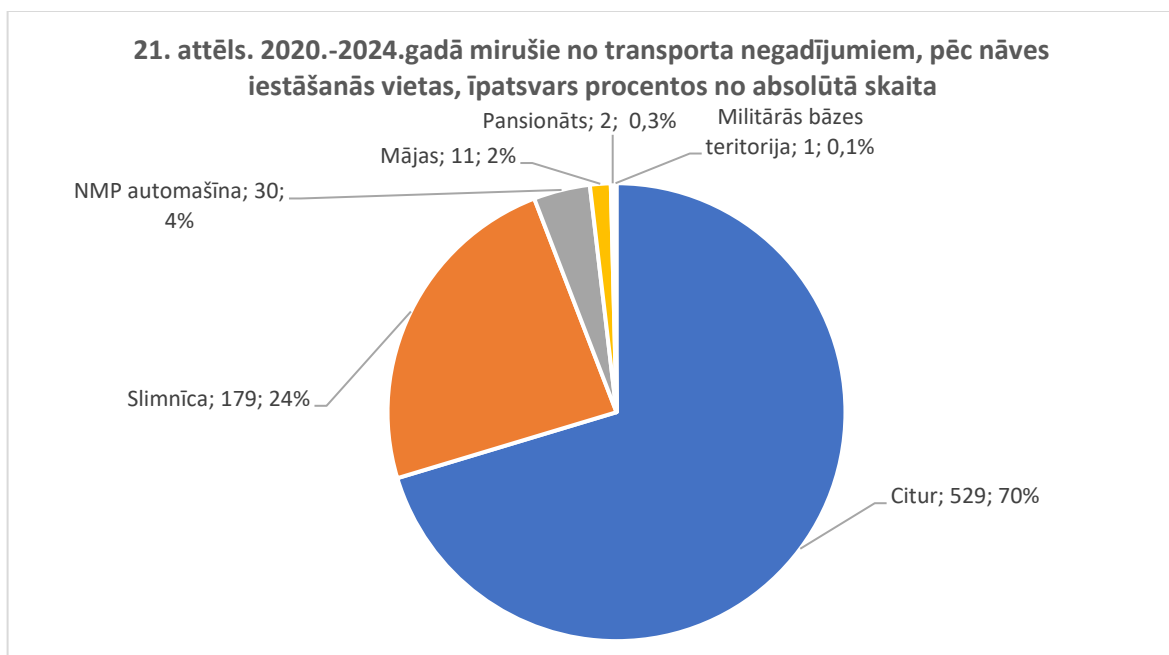
ir atšķirības: vīriešiem alkohola lietošanas riska faktors ir 53% gadījumu, sievietēm – 28% gadījumu. Sadalījumā pa reģioniem visaugstākais ar alkohola un citu psihoaktīvo vielu lietošanu saistīto mirušo no transporta negadījumiem īpatsvars ir **Latgalē** (60%). Saistība ar alkohola lietošanu atšķiras sadalījumā pa vecuma grupām. Vairāk nekā pusei (58%) no transporta negadījumos mirušo **20–59 gadu** vecumā ir bijis **alkohola** lietošanas riska faktors (20. att.).

Transporta negadījumos mirušo sadalījumā pēc nāves iestāšanās kalendārajiem mēnešiem vidēji lielāks skaits mirušo ir no augusta līdz novembrim un arī jūnijā. **Septembris** ir mēnesis, kurā ir visvairāk (59% vidēji periodā) mirušo transporta negadījumos saistībā ar alkohola vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu.

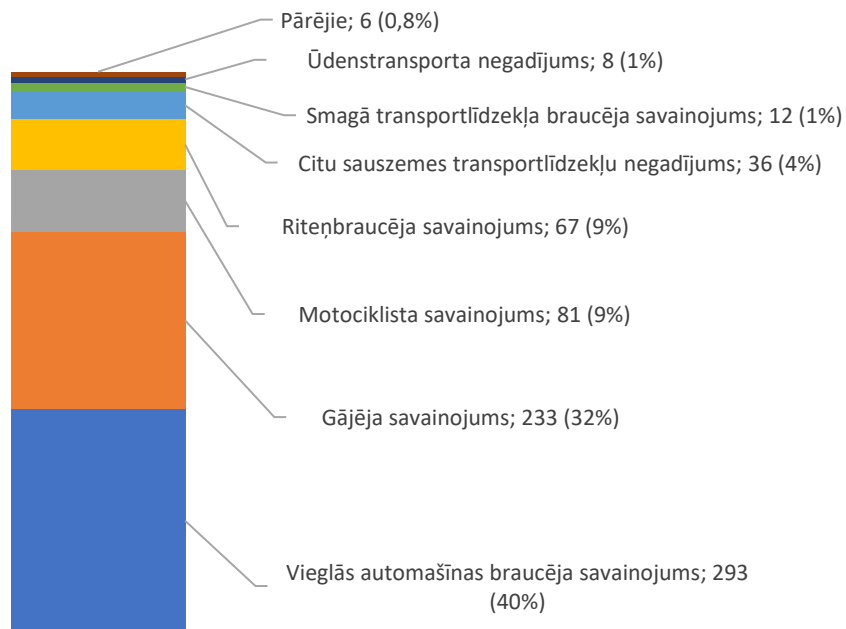
Sadalījumā pēc nedēļas dienām visvairāk nāves gadījumu transporta negadījumos ir pēc negadījumiem, kas notikuši **piektdienās un sestdienās**. Transporta negadījumu izraisīti nāves gadījumi, kas saistīti ar alkohola vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu, salīdzinājumā ar citām nedēļas dienām visbiežāk (56%) notikuši sestdienās.

Nāve pēc transporta negadījuma visbiežāk (70%) iestājas notikuma vietā. Katrs ceturtais (24%) ir nomiris slimnīcā, 4% – neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnā (21. att.).

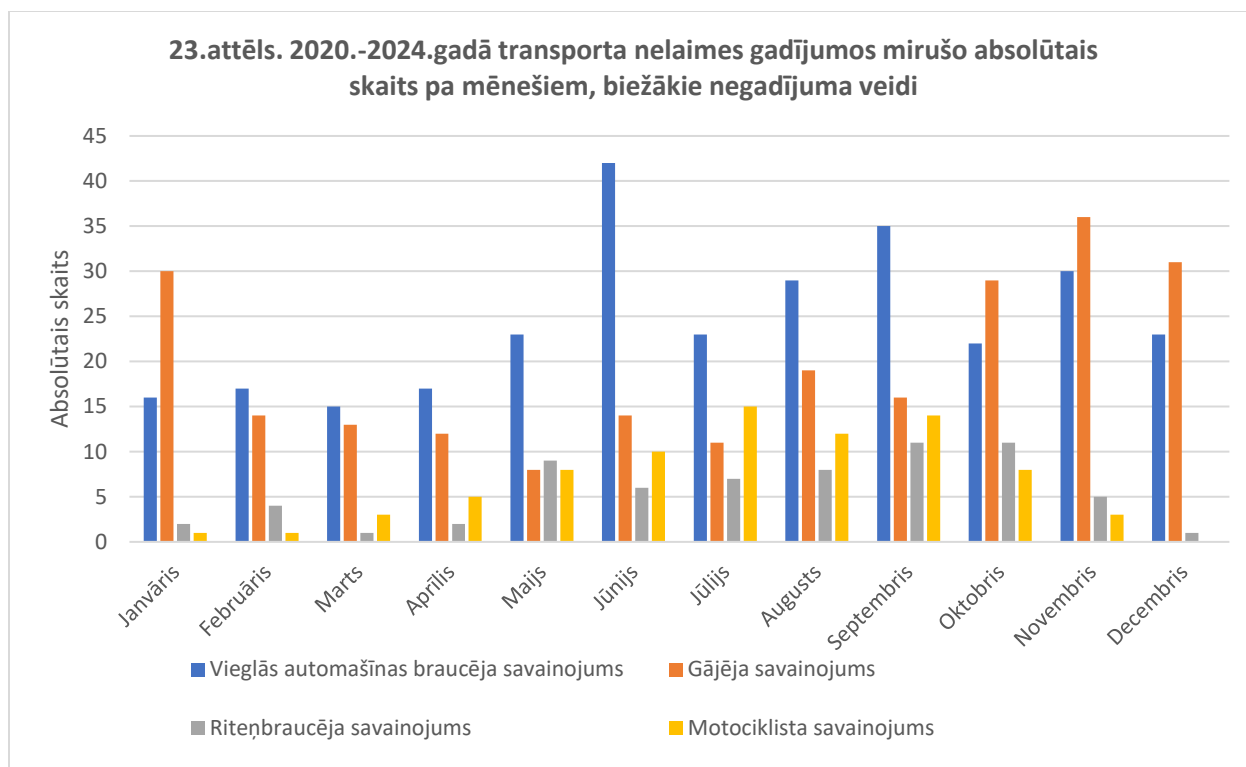
Sadalījumā pa transporta negadījumu veidiem visvairāk nāves gadījumu ir vieglās automašīnas braucēju (40%) un gājēju savainojumu (32%) gadījumos (22. att.). Sadalījumā pa dzimumiem: vīriešiem transporta negadījumu veidu struktūra ir līdzīga kā kopējā, sievietēm pirmajā vietā ir savainojums transporta negadījumā kā gājējai. Ir atsevišķi salīdzinoši reti transporta negadījumu veidi, pēc kuriem kopš 2019. gada bojā gājuši tikai vīrieši, piemēram, ūdenstransporta vai smagā transporta negadījumos.

22.attēls. 2020.-2024.gadā transporta nelaimes gadījumos mirušie pa negadījuma veidiem, procentos

Kopš 2020. gada reģistrēti arī 8 nāves gadījumi pēc **elektroskrejriteņa** transporta nelaimes gadījumiem, t.sk. divi no tiem 30–39 g.v., pieci 50-69 g.v., viens – virs 80 gadu vecuma. Piecos gadījumos no tiem konstatēta **alkohola** klātbūtne asinīs, t.sk. trijos - virs 2 promilēm.

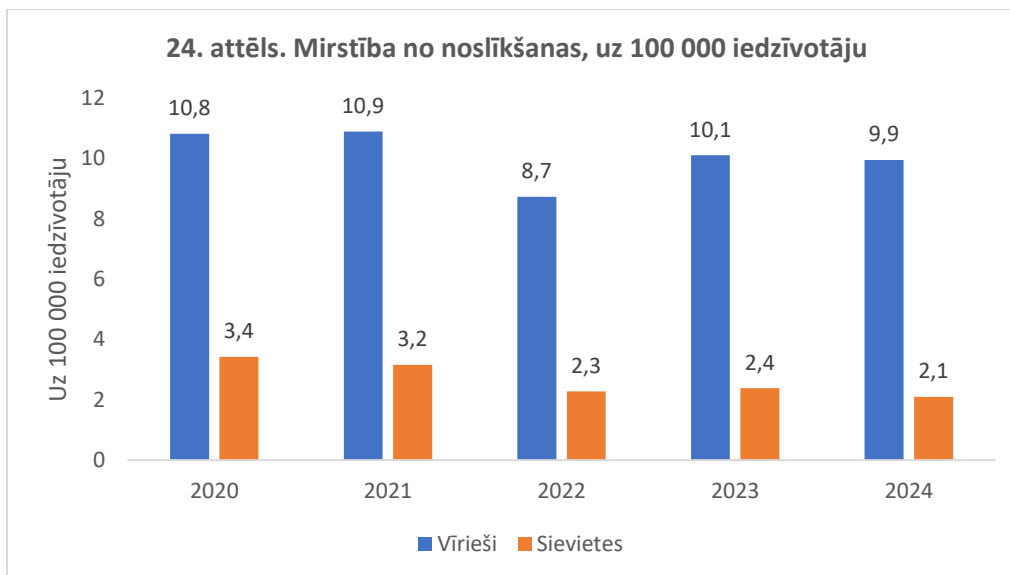
Transporta negadījumos mirušo sadalījums pēc transporta veidiem atšķiras pa kalendārajiem mēnešiem (kad iestājās nāve). Gada tumšajos mēnešos (oktobris, novembris, decembris, janvāris) pirmajā vietā ir gājēju mirstība (23. att.).

Sadalījumā pa nedēļas dienām arī vērojamas atšķirības. Piektdienās nāves gadījumu skaits transporta negadījumā kā gājējam pārsniedz bojā gājušo skaitu citos transporta negadījumos. Visvairāk nāves gadījumu transporta negadījumos, gūstot savainojumus kā riteņbraucējam, ir ceturtdienās un piektdienās, motociklistiem būtiski vairāk bojā gājušo ir sestdienās, kā arī svētdienās.

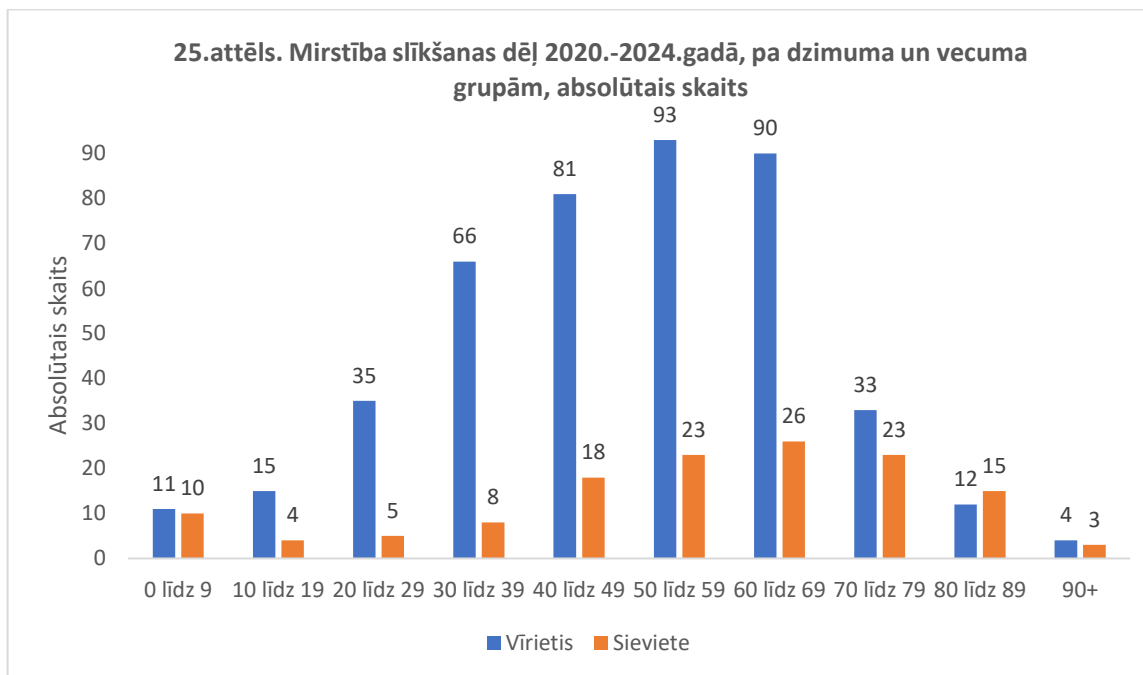
Noslīkšana un slīkšana (W65 – W74, Y21)

Vīriešiem mirstība no noslīkšanas ir gandrīz 4 reizes augstāka nekā sievietēm. Vidēji gadā (pārskata periodā) noslīkst 88 vīrieši un 27 sievietes.

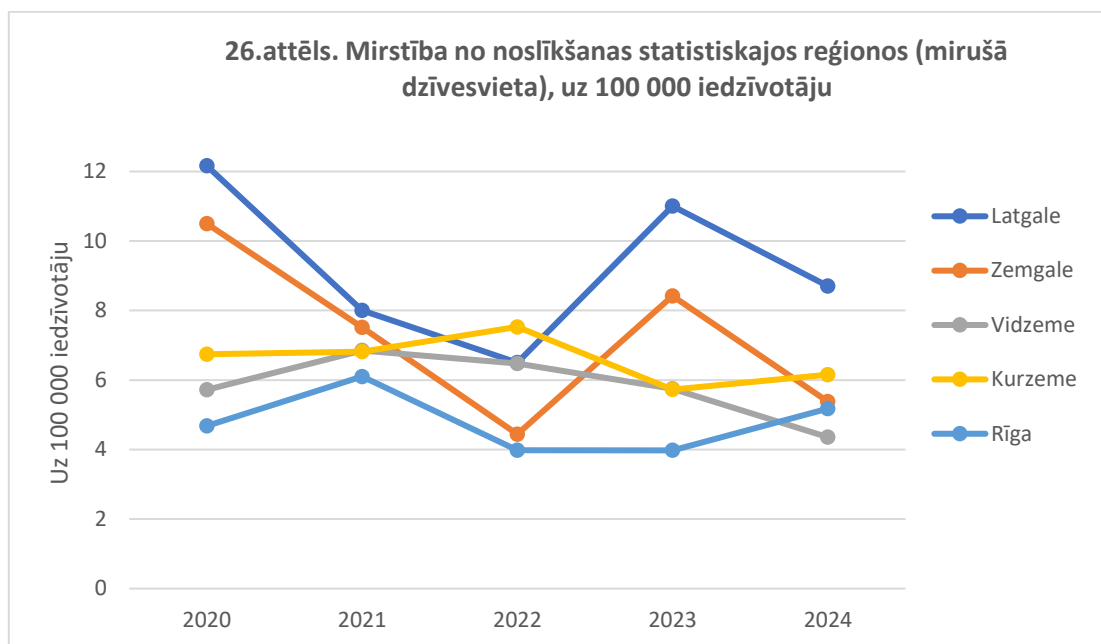
Riska grupa – vīrieši.

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos, no visiem noslīkušajiem visbiežāk noslīkšana novērota 50–59 un 60–69 gadu vecumā (katrā 20% no visiem gadījumiem). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) noslīkšanas sadalījumā pa vecuma grupām ir 60–69 gadu vecumā. Noslīkšanas biežums dažādās vecuma grupās atšķiras, palielinoties līdz ar vecumu līdz 60–69 gadiem un pēc tam pakāpeniski samazinoties (25. att.). Diemžēl, ik gadus starp noslīkušajiem vidēji ir 6 bērni (no 2 līdz 13 gadījumiem gadā pārskata periodā).

Riska grupa: iedzīvotāji no 40 gadu vecuma.

Sadalījumā pa reģioniem augstākā mirstība no noslīkšanas ir Latgales iedzīvotājiem – tā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 55%. Latgale arī ir pirmajā vietā pēc noslīkšanas vietas (nevis mirušā dzīvesvietas); šis rādītājs Latvijas vidējo pārsniedz par 47%.

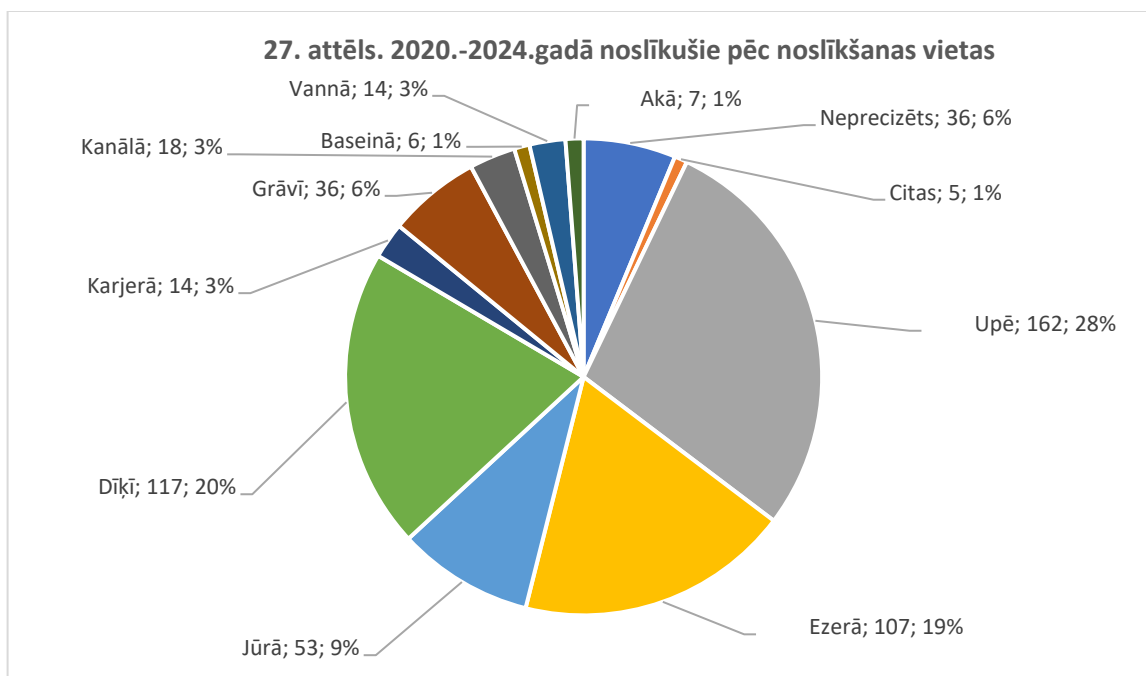
Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

No visiem noslīkušajiem (2020.–2024. gadā) 66% gadījumu ir novērota saistība ar **alkohola** lietošanu, 1,2% – ar citu psihoaktīvo vielu lietošanu*. Sadalījumā pa dzimumiem ir atšķirības: vīriešiem alkohola lietošanas riska faktors ir 70% gadījumu, sievietēm – 54%. Sadalījumā pa reģioniem visaugstākais ar alkohola un citu psihoaktīvo vielu lietošanu saistīto noslīkušo īpatsvars ir Latgalē (77%) un Zemgalē (76%).

Praktiski visās vecuma grupās (izņemot 0–9 g.v.) lielai daļai no noslīkušajiem bijis alkohola vai citu vielu lietošanas riska faktors; 40–59 g.v. tāds ir bijis 76% noslīkušo, 10-19 g.v. – 74% (pārsvarā 16-19 g.v.), 20–39 g.v. – 68%.

Mirušo no slīkšanas sadalījumā pēc nāves iestāšanās kalendārajiem mēnešiem visvairāk noslīkušo reģistrēts **jūnijā** un **jūlijā** (vairāk nekā trešdaļa no visiem). Sadalījumā pēc nedēļas dienām visvairāk noslīkušo reģistrēti **sestdienās** un **svētdienās** (17% katrā no tām).

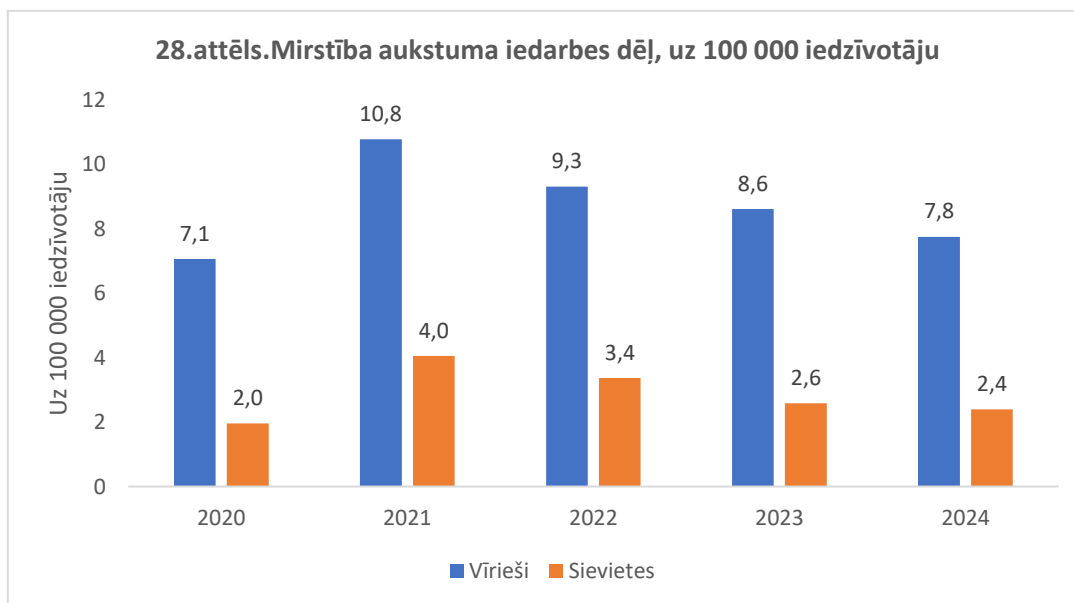
Noslīkšanas vietu struktūrā nedaudz vairāk nekā puse (58%) ir dabiskās ūdenstilpnes (t.sk. 28% **upes**, 19% **ezeri**, 9% jūra), 41% mākslīgās (t.sk. 20% **dīķi**, 6% grāvji, 3% kanāli). 6% mirušo nāves cēloņa apliecībā nav precizēta noslīkšanas vieta, kā arī daudziem nav precizēta konkrēta dabiskas vai nedabiskas ūdenstilpnes vieta (27. att.).

Nelielas atšķirības ir dzimumu sadalījumā. Vīrieši biežāk noslīkuši upē (29%), ezerā (21%) un dīķī (18%); sievietes – dīķī (27%), upē (26%) un jūrā (12%).

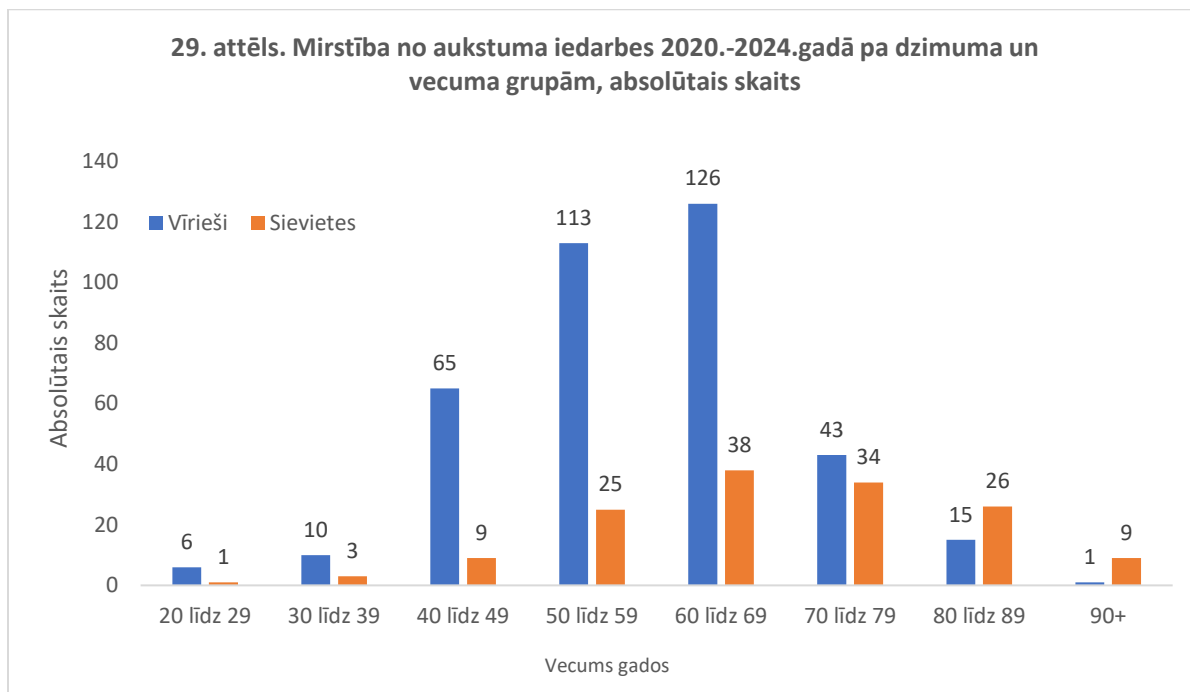
Pārmērīga dabiska aukstuma iedarbe (X31)

Vīriešiem mirstība (uz 100 000 iedzīvotāju) no aukstuma iedarbes (nosaltšana) ir **trīs reizes** (vidēji periodā) augstāka nekā sievietēm.

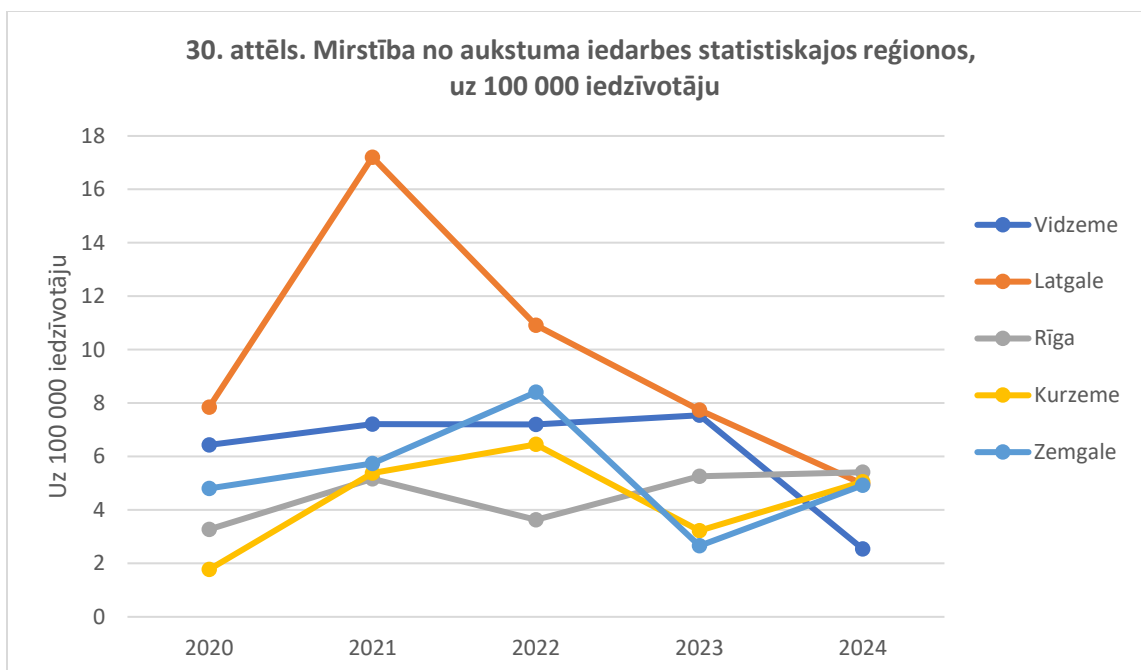

Riska grupa – vīrieši; iedzīvotāji virs 50 g.v.

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos, no visiem aukstuma izraisītiem nāves gadījumiem visbiežāk tie reģistrēti 60–69 gadu vecumā (31% no visiem gadījumiem) un 50–59 gadu vecumā (26% no visiem). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji šī cēloņa dēļ (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir 60–69 gadu vecumā, kā arī virs 90 gadu vecuma. Kopumā mirstības rādītāji aukstuma dēļ ir augsti (būtiski pārsniedz vidējo) virs 50 gadu vecuma.

Sadalījumā pa reģioniem vidēji periodā augstākā mirstība no aukstuma iedarbes ir **Latgalē**, kas pārskata periodā vidējo rādītāju valstī pārsniedz par vidēji par 76%. Tomēr pēdējos trīs gados Latgalē mirstība šai cēloņu grupā stabili kritusies, 2024.gadā gandrīz sasniedzot valsts vidējo rādītāju. Tāpat pārskata periodā virs valsts vidējā augstāks rādītājs ir novērojams arī Vidzemē (30. att.), 2024.gadā gan sasniedzot zemāko rādītāju valstī.

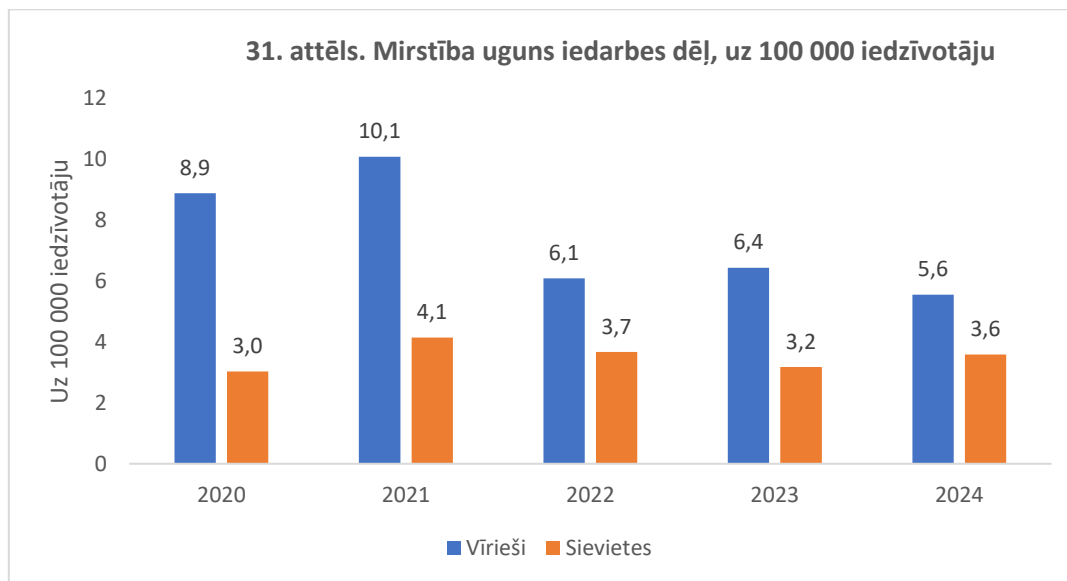
No visiem nāves gadījumiem aukstuma iedarbes dēļ (2020.–2024.gadā) 54% gadījumu (57% vīriešiem, 47% sievietēm) ir novērota saistība ar **alkohola** lietošanu*.

Analizējot pa mēnešiem, visvairāk no aukstuma iedarbes mirušo reģistrēti **decembrī** (24%), **janvārī** (21%) un februārī (15%) (58.tab.). Sadalījumā pa nedēļas dienām nav būtisku atšķirību.

Dati par aukstuma dēļ mirušo sadalījumu pa ievainojumu gūšanas vietām liecina, ka 25% nosaluši **mājās** vai **piemājas teritorijās**.

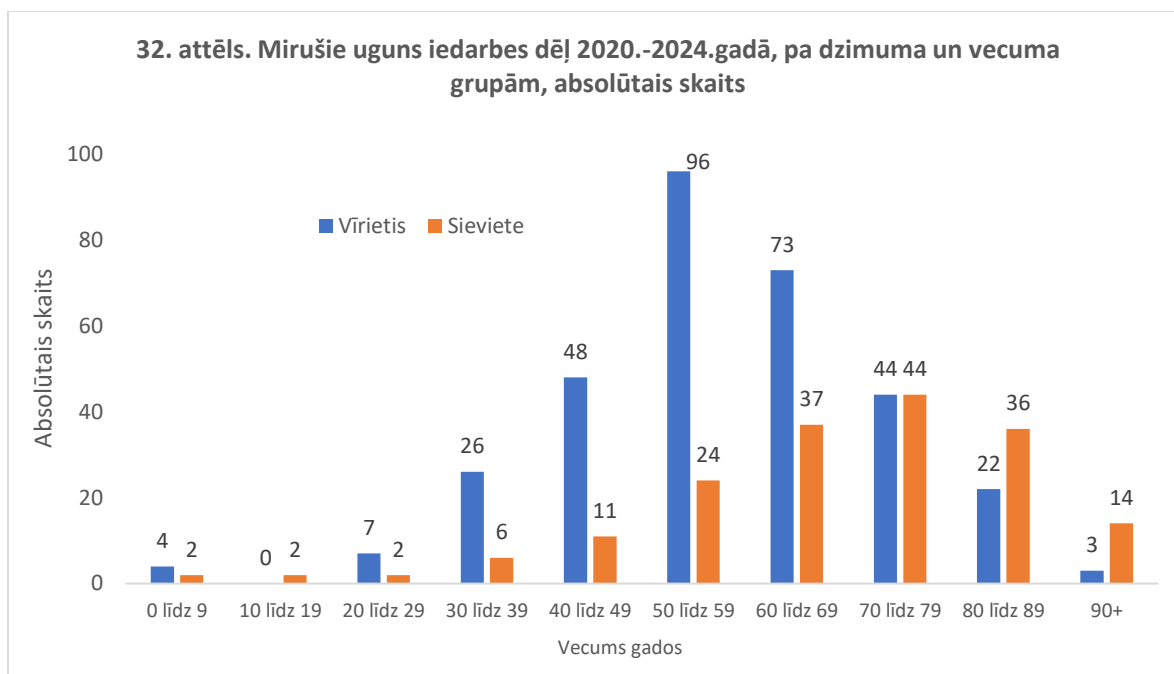
Pakļaušana dūmu, uguns un liesmu iedarbei (X00 – X09, Y26)

Vīriešiem mirstība (uz 100 000 iedzīvotāju) dūmu, uguns un liesmu iedarbes dēļ ir 2 reizes (vidēji periodā) augstāka nekā sievietēm. Vidēji gadā (pārskata periodā) šī cēloņa dēļ mirst 65 vīrieši un 36 sievietes.

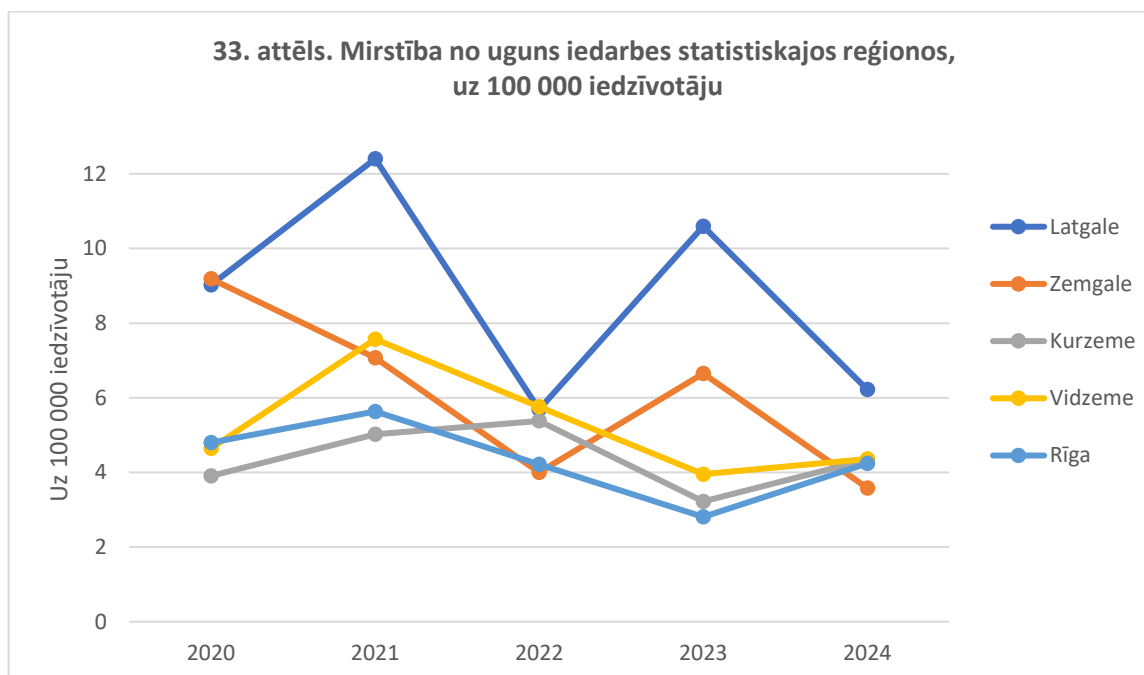
Riska grupa – vīrieši.

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos no visiem nāves gadījumiem uguns iedarbes dēļ, visvairāk nāves gadījumu reģistrēti 50–59 gadu (24% no visiem gadījumiem) un 60–69 gadu vecumā (22% no visiem). Tomēr visaugstākie mirstības relatīvie rādītāji šo cēloņu dēļ (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir virs 80 gadu vecuma. Mirstība šī cēloņa dēļ paaugstinās līdz ar vecumu (32.att.). Diemžēl ik gadu vidēji arī 1–4 bērni ir miruši ugunsgrēkos (izņemot 2021. un 2024. gadu).

Riska grupas: iedzīvotāji virs 70 gadu vecuma.

Sadalījumā pa reģioniem vidēji periodā augstākā mirstība no uguns iedarbes ir reģistrēta **Latgales** iedzīvotājiem; tā Latvijas vidējo rādītāju vidēji periodā pārsniedz par 67%.

Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

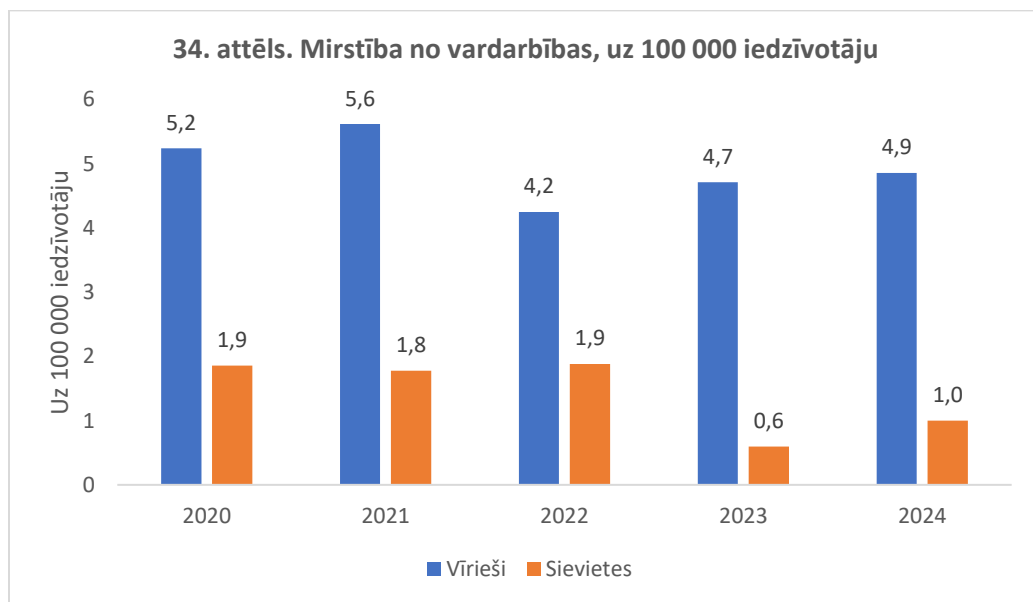
58% (vīriešiem 64%, sievietēm 45% gadījumu) no visiem nāves gadījumiem uguns iedarbes dēļ ir saistīti ar **alkohola** lietošanu*. Skaitot tikai nāves gadījumus, kam nav reģistrēta saistība ar alkohola lietošanu, mirstības rādītāju atšķirība dzimumu grupās būtiski samazinās.

Sadalījumā pa kalendārajiem mēnešiem visvairāk mirušo uguns iedarbes dēļ reģistrēts **decembrī** un **janvārī**. Šajos mēnešos reģistrēti 29% no visiem mirušajiem šī cēloņa dēļ. Sadalījumā pēc nedēļas dienām nav konkrētas tendences, kad mirušo uguns iedarbes dēļ skaits būtiski atšķirtos.

78% nāves gadījumu dūmu, uguns un liesmu iedarbes dēļ ir notikuši ugunsgrēka apstākļos ēkā vai celtnē (visbiežāk dzīvoklī, mājā, kā arī dzīvojamajos vagoniņos, dārza mājās). 11% gadījumu reģistrēta atrašanās dūmos, ugunī un liesmās nezināma nodoma dēļ.

Vardarbība (uzbrukums) (X85-Y09)

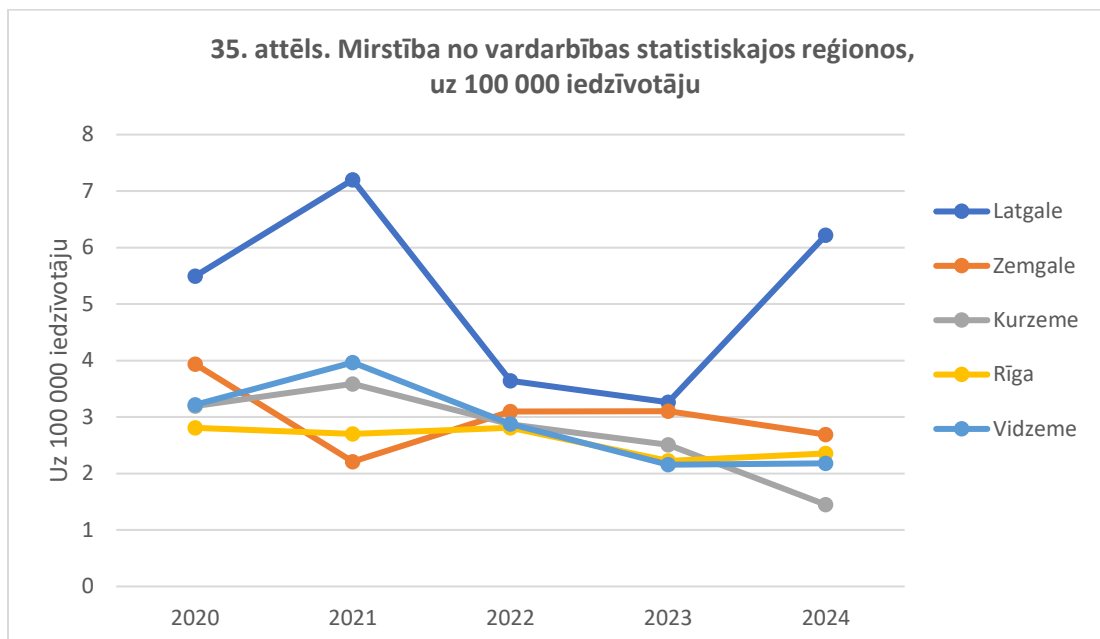
Vīriešiem mirstība (Uz 100 000 iedzīvotāju) no vardarbības jeb slepkavības ir 3,5 reizes **augstāka** nekā sievietēm. Vidēji gadā (pārskata periodā) šī cēloņa dēļ miruši 43 vīrieši un 14 sievietes.

Riska grupa – vīrieši.

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos, no visiem noslepkavotajiem visvairāk ir 50–59 gadu (28% no visiem) un 40–49 gadu (24%) vecumā. Augstākie mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) vardarbības dēļ sadalījumā pa vecuma grupām arī ir 40–49 un 50–59 gadu vecumā. Diemžēl gandrīz ik gadu (izņemot 2023.gadu) pārskata periodā starp noslepkavotajiem ir arī 1-3 bērni (2024. - 3).

Sadalījumā pa reģioniem augstākā mirstība no vardarbības vidēji periodā ir **Latgales** iedzīvotājiem – vidēji pārskata periodā tā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 70%.

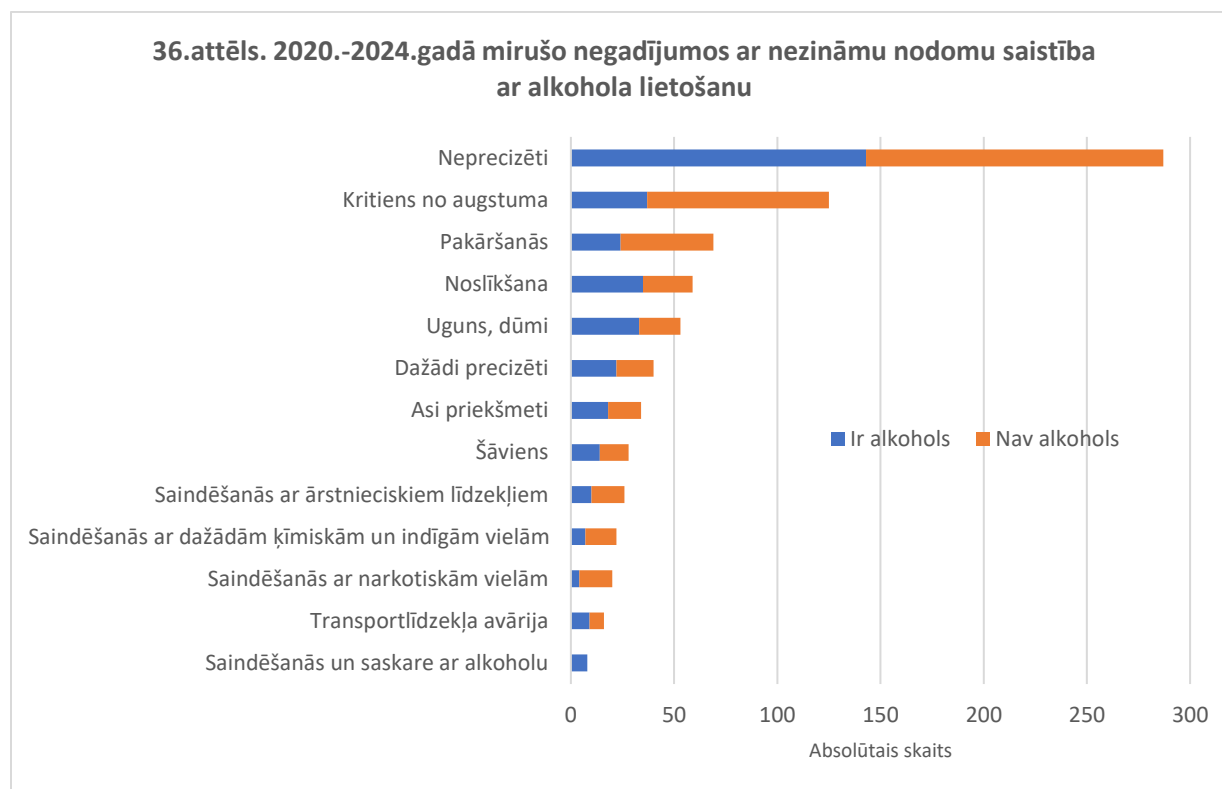
Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

Biežākie nāvi izraisījušie vardarbības veidi ir uzbrukums ar asu priekšmetu (40%), uzbrukums ar fizisku spēku (26%). 16% gadījumu uzbrukuma veids nav precizēts. Visbiežāk nāvējošais uzbrukums noticis mājās (67%), uz ielas vai ceļa (10%). 12% gadījumu uzbrukuma vieta nav zināma. 68% (73% vīriešu un 54% sieviešu) vardarbības dēļ mirušo bija saistīti ar alkohola lietošanu*.

Vardarbības dēļ mirušo sadalījumā pēc ievainojuma gūšanas kalendārajiem mēnešiem nav būtisku atšķirību. Sadalījumā pa nedēļas dienām biežāk vardarbības gadījumi, kas izraisījuši nāvi, reģistrēti svētdienās.

Negadījums ar neprecizētu nodomu (Y10 – Y34)

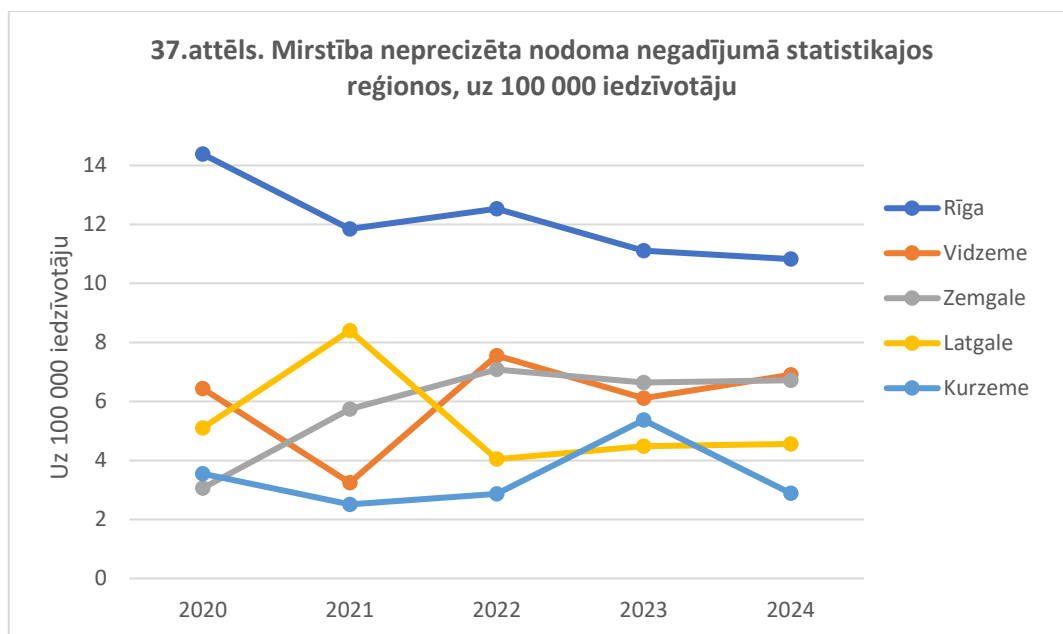
Nāves gadījumiem, kas iekļauti šajā nāves cēloņu grupā, nav zināms nodoms (tīšs vai netīšs). Vidēji periodā ap 13% no ārējiem nāves cēloņiem (kuri nav slepkavības vai pašnāvības) nav zināms nodoms, t.i., vai nāve iestājusies netīša negadījuma, vai tīša nodarījuma rezultātā. No šiem 36% ir neprecizēti negadījumi. No pārējiem liela daļa jau tika iekļauti analīzē pie pārējiem ārējiem nāves cēloņiem (izņemot tīšu paškaitējumu, vardarbību). Starp precizētajiem negadījumiem ar neskaidru nodomu visbiežāk ir kritiens no augstuma (16%), pakāršanās, nožņaugšanās, nosmakšana (9%), noslīkšana (7%) un uguns iedarbe (7%) (36. att.).

46% no pārskata periodā mirušajiem negadījumos ar neskaidru nodomu bijis alkohola un 9% - citu psihoaktīvo vielu lietošanas risks*.

Augstāki mirstības rādītāji ar šādu nāves cēloni (negadījumos mirušie ar neprecizētu nodomu) ir vīriešiem, vecumā virs 80 gadiem un 40–69 gadu vecumā.

Sadalījumā pa reģioniem relatīvi visvairāk mirušo ar neprecizētu nodomu ir starp **Rīgas reģionā** dzīvojošajiem (pārsniedz valsts vidējo par 45%).

Neskaidra nolūka negadījumos mirušo ievainojuma gūšanas vieta visbiežāk ir **mājas** (32%).

Negadījumos ar neprecizētu nodomu mirušo sadalījumā pēc nāves iestāšanās kalendārajiem mēnešiem vai nedēļas dienām nav būtisku atšķirību.